

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
V L A D A

Broj: 02/1-33-36690/24
Tuzla, 30.12.2024. godine

Na osnovu člana 5. i 29. Zakona o Vladi Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 17/00, 1/05, 11/06, 13/11 i 15/17), Vlada Tuzlanskog kantona na sjednici održanoj dana 30.12.2024. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I

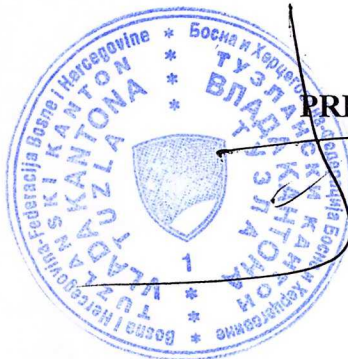
Prihvata se Analiza zdravstvenog stanja stanovništva Tuzlanskog kantona i indikatori zdravlja u 2023. godini.

II

Analiza iz tačke I ovog Zaključka uputit će se Skupštini Tuzlanskog kantona na razmatranje.

DOSTAVITI:

- 1 x Skupštini Tuzlanskog kantona**
- 1 x Ministarstvu zdravstva**
- 1 x Evidenciji ✓**
- 1 x a/a**

PREMIJER KANTONA

Irfan Halilagić

**MINISTARSTVO ZDRAVSTVO
TUZLANSKOG KANTONA**

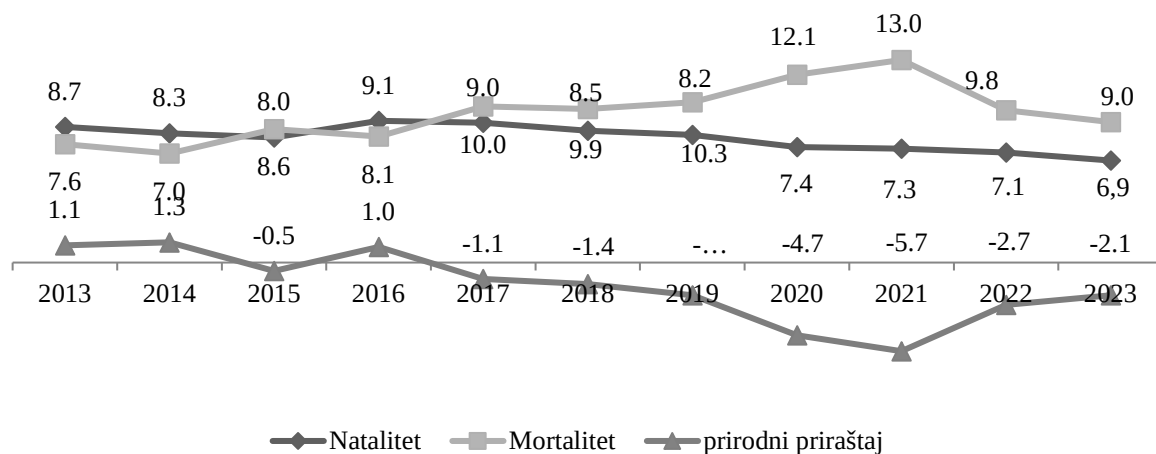
**ANALIZA
ZDRAVSTVENOG STANJA STANOVNIŠTVA TUZLANSKOG
KANTONA I INDIKATORI ZDRAVLJA U 2023. GODINI**

VITALNO DEMOGRAFSKI POKAZATELJI

Vitalno-demografski pokazatelji

Na području Tuzlanskog kantona na površini od 2.649 km² živi 430.571 stanovnika. Prosječna gustina naseljenosti Kantona je 163 stanovnika na km² (tabela 1). Gustina naseljenosti veća od prosjeka Kantona evidentira se na području općina Doboj Istok i Teočak te gradova Gračanica, Gradačac, Tuzla i Živinice. Najmanja gustina naseljenosti je na području općine Kladanj (34/km²).

Kretanje vitalnih demografskih parametara u periodu od 2013. do 2023. godine pokazuje negativne trendove, uključujući kontinuirani pad nataliteta i negativan prirodni priraštaj. (grafikon 1).

Grafikon 1. Stope nataliteta, mortaliteta i prirodnog priraštaja na području Tuzlanskog kantona, u periodu od 2013. do 2023.godine

*Definisane su nove dobne skupine prema Pravilniku o obliku i sadržaju osnovne medicinske dokumentacije („Službene novine Federacije BiH broj 61/18“) i podacima Federalnog zavoda za statistiku (Projekcija broja stanovnika po kantonima 30.06.2023. godine)

Stope nataliteta se kreću od 3,74‰ u opštini Teočak do 8,66‰ u gradu Gračanica. Stopa nataliteta na području Tuzlanskog kantona je 6,91‰. U devet općina/gradova registruju se stope niže od stope nataliteta Kantona.

Vrijednosti stopa mortaliteta se u 2023. godini kreću od 5,06‰ u Sapni do 11,39‰ u gradu Tuzla. Na području općine Doboj Istok te u gradovima Gračanica Tuzla, Lukavac, evidentiraju se veće stope mortaliteta od vrijednosti stope za Kanton (9,02‰).

Stopa prirodnog priraštaja za Tuzlanski kanton (-2,11‰) je izrazito nepovoljna i bilježe se negativne vrijednosti u svim općinama i gradovima Tuzlanskog kantona osim u Gradačcu (1,07‰);

Na području Tuzlanskog kantona u 2023. godini registrovano je 2.974 živorođenih beba, 3.883 umrlih osoba, 24 umrle dojenčadi i 19 mrtvorođene djece (prema Prijavi porođaja). Stopa smrtnosti dojenčadi je niska na području Tuzlanskog kantona (8,43‰). Najviša je zabilježena na području općine Sapna (24,39‰), te grada Tuzla (22,76‰).

Uzroci umiranja

U 2023. godini registrovano je 3.883 umrlih osoba i to 1.998 muškaraca i 1.885 žene. Odnos umrlih muškaraca i žena bio je 51,46% prema 48,54%.

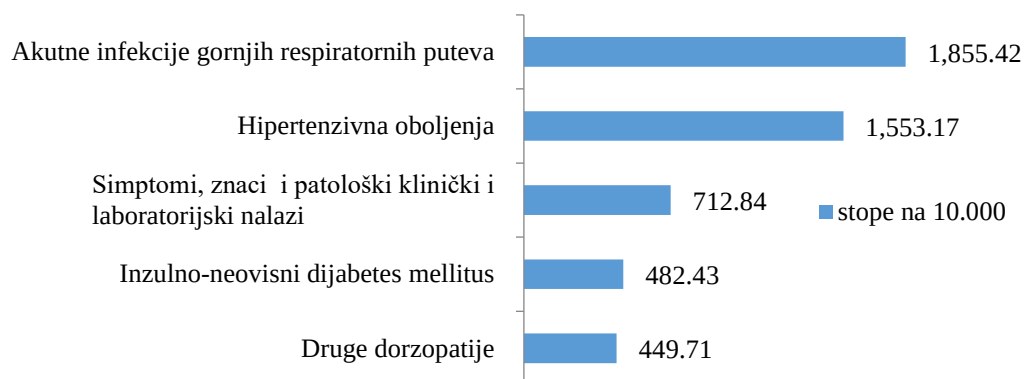
Najveći procenat umrlih je registrovan u dobnoj skupini starosti 65 i više godina (78,78%). Od ukupno deset vodećih uzroka umiranja na području Tuzlanskog kantona u 2023. godini 70,94% su iz grupe bolesti cirkulatornog sistema: primarna hipertenzija, komplikacije i loše definisani opisi srčane bolesti, moždani udar, akutni infarkt miokarda, hronična ishemična oboljenja srca i sekvele cerebrovaskularnih oboljenja.

ZDRAVSTVENO STANJE STANOVNIŠTVA

Obolijevanje ukupnog stanovništva

U ukupno registrovanom obolijevanju (449.923), u okviru primarne zdravstvene zaštite ukupnog stanovništva, deset vodećih oboljenja učestvovalo je sa 265.957 ili 59,11%.

Vodeći uzroci obolijevanja su: akutne infekcije gornjih disajnih puteva, hipertenzivna oboljenja, simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi, inzulno-neovisni dijabetes mellitus i druge dorzopatije (*grafikon 2*).

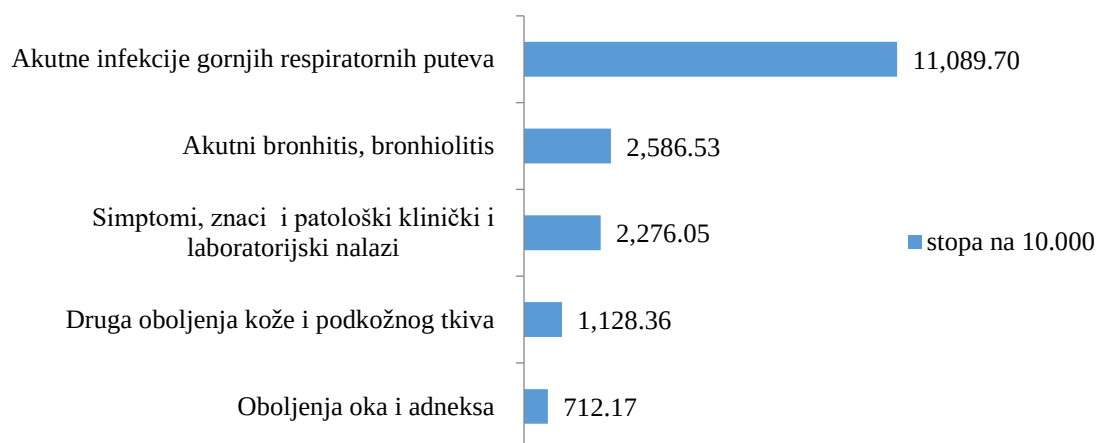

Grafikon 2. Distribucija vodećih oboljenja ukupnog stanovništva na području Tuzlanskog kantona u 2023. godini

U rasponu stopa obolijevanja od 292,45 do 184,96 registrovani su: drugi endokrini i metabolički poremećaji, akutni bronhitis i bronhiolitis, druga oboljenja kože i potkožnog tkiva, oboljenja oka i adneksa i druga oboljenja uha i mastoidnog nastavka.

Obolijevanje djece dobi od 0-4 godine*

U ukupno registrovanom obolijevanju (37.903) primarne zdravstvene zaštite djece dobi od 0-4 godine, deset vodećih oboljenja učestvovalo je sa 87,11% (33.016). Vodeće bolesti djece dobi od 0-4 su: akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, akutni bronhitis i bronhiolitis, simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi, druga oboljenja kože i potkožnog tkiva i oboljenja oka i adneksa (*grafikon 3*).

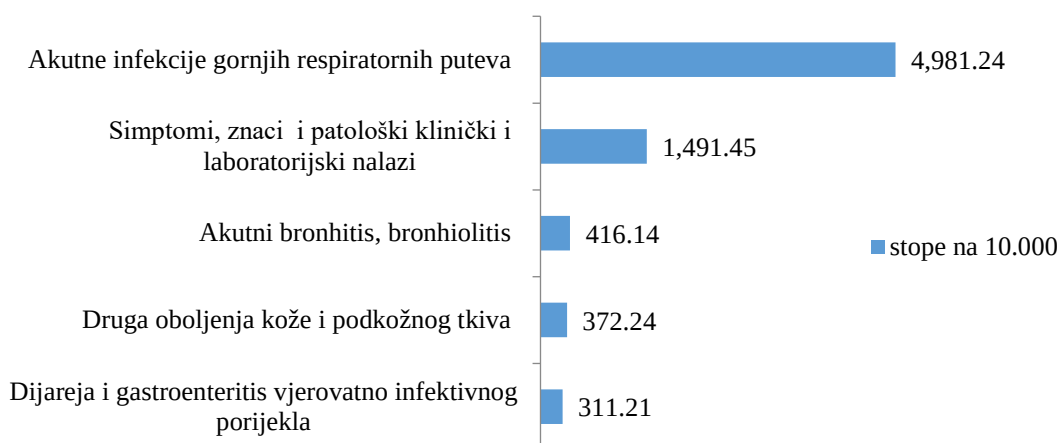
Grafikon 3. Distribucija vodećih oboljenja djece od 0-4 godine na području Tuzlanskog kantona u 2023. godini

U rasponu stopa morbiditeta od 559,95 do 264,57 registrovani su: dijareja i gastroenteritis vjerovatno infektivnog porijekla, anemije uzrokovane nedostatkom željeza, otitis media i drugi poremećaji srednjeg uha i mastoida, druga oboljenja uha i mastoidnog nastavka i druga stanja porijeklom iz perinatalnog perioda.

Obolijevanje populacije od 5-19 godina*

U primarnoj zdravstvenoj zaštiti populacije od 5-19 godina, u ukupno registrovanom obolijevanju od 68.202, deset vodećih oboljenja učestvovalo je sa 55.095 ili 80,78%.

Prema stopama obolijevanja na 10.000 populacije od 5-19 godina, vodeće bolesti su: akutne infekcije gornjih disajnih puteva, simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi, akutni bronhitis i bronhiolitis, druga oboljenja kože i potkožnog tkiva te dijareja i gastroenteritis vjerovatno infektivnog porijekla (*grafikon 4*).

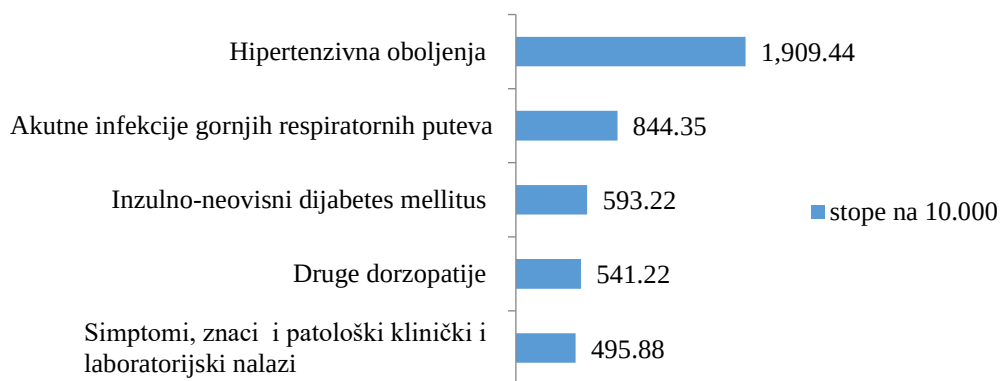
Grafikon 4. Distribucija vodećih oboljenja populacije od 5-19 godina na području Tuzlanskog kantona u 2023. godini

U rasponu stopa obolijevanja od 295,64 do 120,81 registrovane su sljedeće bolesti: oboljenja oka i adneksa, druga oboljenja uha i mastoidnog nastavka, otitis media i drugi poremećaji srednjeg uha i mastoida, varicela i herpes zoster i cistitis.

Obolijevanje odraslog stanovništva

U ukupno registrovanom obolijevanju (343.818) odraslih stanovnika, deset vodećih oboljenja učestvovalo je sa 174.555 ili 50,77%.

Vodeći uzroci obolijevanja su: hipertenzivna oboljenja, akutne infekcije gornjih respiratornih puteva, inzulno-neovisni dijabetes, druge dorzopatije te simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (grafikon 5).

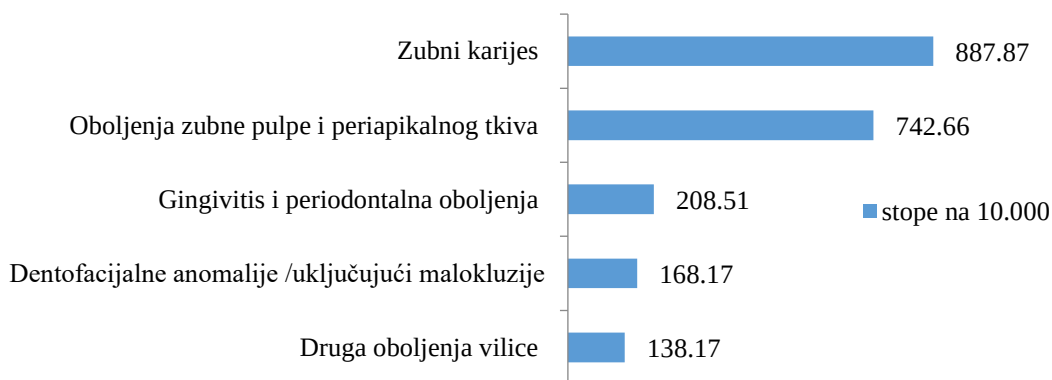

Grafikon 5. Distribucija vodećih oboljenja odraslih stanovnika na području Tuzlanskog kantona u 2023. godini

U rasponu stopa obolijevanja od 355,68 do 156,75 registrovani su: drugi endokrini i metabolički poremećaji, druga oboljenja uha i mastoidnog nastavka simptomi, drugi anksiozni poremećaji, druga ishemična srčana oboljenja i cistitis

Obolijevanje registrovana u zdravstvenoj zaštiti zuba

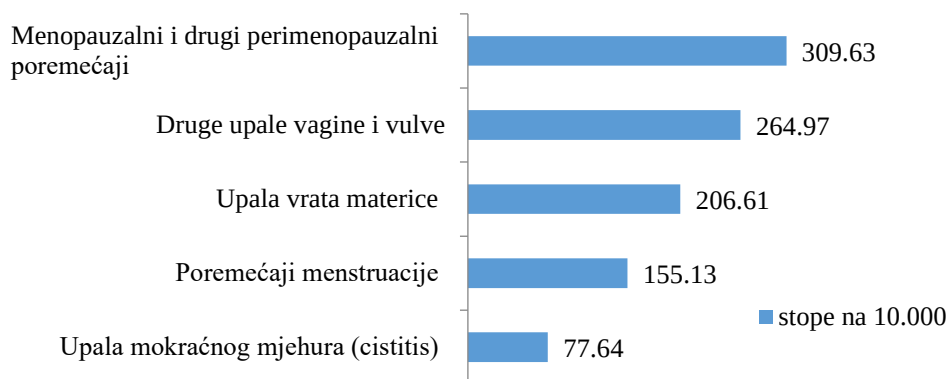
U primarnoj zdravstvenoj zaštiti zuba i usta ukupnog stanovništva registrovano je 108.946 oboljenja. Pet vodećih oboljenja učestvovalo je 84,79% (92.375) u ukupnom obolijevanju. Prema stopama obolijevanja na 10.000 ukupnog stanovništva vodeće bolesti zuba i usta su: zubni karijes, oboljenja zubne pulpe i periapikalnog tkiva, gingivitis i periodontalna oboljenja, dentofacijalne anomalije, te druga oboljenja vilice (*grafikon 6*).

Grafikon 6. Distribucija vodećih oboljenja zuba i usta stanovnika na području Tuzlanskog kantona u 2023. godini

Obolijevanja registrovana u ginekološkoj zdravstvoj zaštiti

U ukupno registrovanom obolijevanju (37.206) ginekološke primarne zdravstvene zaštite, pet vodećih oboljenja učestvovalo je sa 19.459 ili 52,30%. Prema stopama obolijevanja na 10.000 žena dobi 15 i više godina vodeće bolesti su: menopauzalni i drugi perimenopauzalni poremećaji, druge upale vagine i vulve, upala vrata materice, poremećaji menstruacije i upala mokraćnog mjehura (*grafikon 7*).

Grafikon 7. Distribucija vodećih oboljenja žena 15 i više godina na području Tuzlanskog kantona u 2023. godini

Morbiditet registrovan u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti

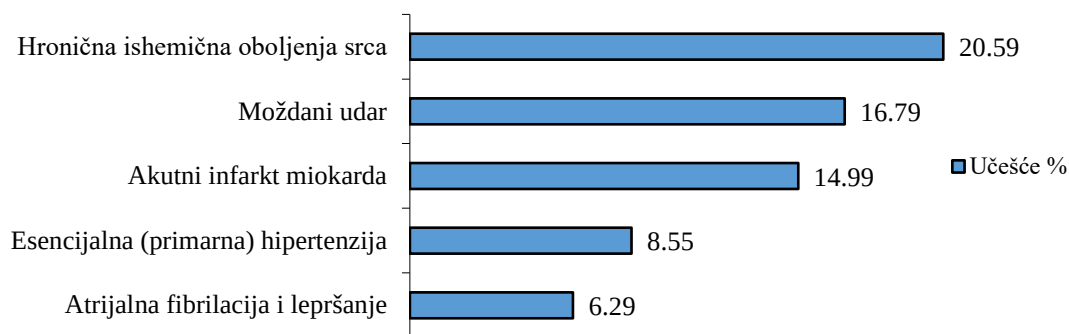
U bolničkim kapacitetima Tuzlanskog kantona u 2023. godini registrovano je ukupno 35.905 liječenja oboljelih sa područja Tuzlanskog kantona (tabela 1).

Tabela 1. Broj bolničkih liječenja stanovnika sa područja Tuzlanskog kantona

Rb	Oboljenja prema X reviziji MKB	Grupe	Broj ležanja
1	Neoplazme	(C00-D48)	4.931
2	Oboljenja cirkulatornog sistema	(I00-I99)	4.870
3	Oboljenja digestivnog trakta	(K00-K93)	4.278
4	Faktori koji utiču na zdravstveno stanje	(Z00-Z99)	2.978
5	Oboljenja genitourinarnog sistema	(N00-N99)	2.581
6	Oboljenja oka i adneksa	(H00-H59)	2.416
7	Oboljenja koštano mišićnog sistema i vezivnog tkiva	(M00-M99)	2.214
8	Oboljenja respiratornog sistema	(J00-J99)	2.168
9	Povrede, trovanja i posljedice spoljašnjih uzroka	(S00-T98)	2.022
10	Određena stanja porijeklom perinatalnog perioda	(P00-P96)	1.644
11	Simptomi, znaci, nenormalni klinički i laboratorijski nalazi	(R00-R99)	1.065
12	Oboljenja nervnog sistema	(G00-G99)	1.017
13	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	(F00-F99)	822
14	Endokrina i metabolička oboljenja a poremećajem u ishrani	(E00-E99)	632
15	Oboljenja kože i potkožnog tkiva	(L00-L99)	494
16	Određene infektivne i parazitne bolesti	(A00-B99)	482
17	Trudnoća, porođaj i puerperijum	(O00-O99)	389
18	Oboljenja uha i mastoidnog nastavka	(H60-H95)	298
19	Kongenitalne malformacije, deformacije i hromozomske abnormalnosti	(Q00-Q99)	273
20	Bolesti krvi, krvotvornih organa i određeni poremećaji imunog sistema	(D50-D89)	187
21	COVID 19	(U00-U99)	144
UKUPNO			35.905
Porodi			2.974

Od ukupnog broja ostvarenih liječenja u bolničkim kapacitetima na prvom mjestu su maligne neoplazme u procentu od 13,73%, zatim oboljenja cirkulatornog sistema u procentu od 13,56% te oboljenja digestivnog sistema u procentu od 11,91% u ukupnom broju ostvarenih liječenja.

Najučestaliji pojedinačni uzroci bolničkog liječenja registrovani iz grupe oboljenja cirkulatornog sistema u 2023. godini su hronično ishemijsko oboljenje srca, moždani udar, akutni infarkt miokarda, esencijalna (primarna) hipertenzija i atrijska fibrilacija (*grafikon 8*).

Grafikon 8. Najčešći pojedinačni uzroci bolničkog liječenja iz grupe oboljenja cirkularnog sistema

Na osnovu podataka iz registra malignih neoplazmi CanReg, na području Tuzlanskog kantona u toku 2023. godine registrovano je 984 novootkrivenih bolesnika sa invazivnom malignom neoplazmom. Stopa incidence iznosila je 228,53/100.000 stanovnika.

Zastupljenost spolova, u ukupno registrovanom broju novootkrivenih bolesnika sa malignim oboljenjima je 51,63% muškaraca i 48,37% žena.

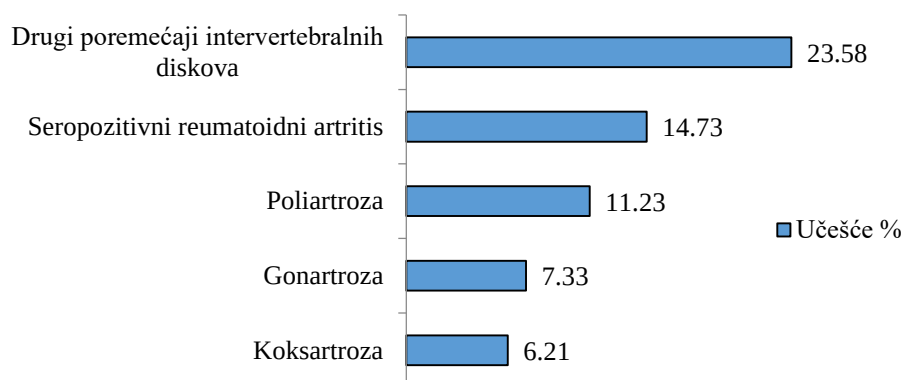
Najčešće lokacije novootkrivenih malignih neoplazmi (bez maligne neoplazme kože) su pluća, dojka i prostata (*tabela 6*). U pogledu anatomskih lokacija deset vodećih lokacija malignih neoplazmi procentualno je zastupljeno sa 74,39 %.

Tabela 2. Vodeće novootkrivene maligne neoplazme

Redni broj	Primarna lokalizacija na osnovu X revizije MKB	Broj oboljelih	Index strukture %	Stopa na 100.000 stanovnika
1	Maligna neoplazma pluća	189	19,21	43,89
2	Maligna neoplazma dojke	158	16,05	36,69
3	Maligna neoplazma prostate	108	10,98	25,08
4	Maligna neoplazma mokraćnog mjehura	69	7,01	16,02
5	Maligna neoplazma bubrega	43	4,37	9,98
6	Maligna neoplazma tijela maternice	40	2,79	9,29
7	Maligna neoplazma grlića maternice	39	3,96	9,06
8	Maligna neoplazma kolona	35	3,56	8,13
9	Maligna neoplazma jajnika	30	3,05	6,97
10	Maligna neoplazma rektosigmoidnog spoja	21	2,13	4,88
UKUPNO VODEĆE		732	74,39	170,01

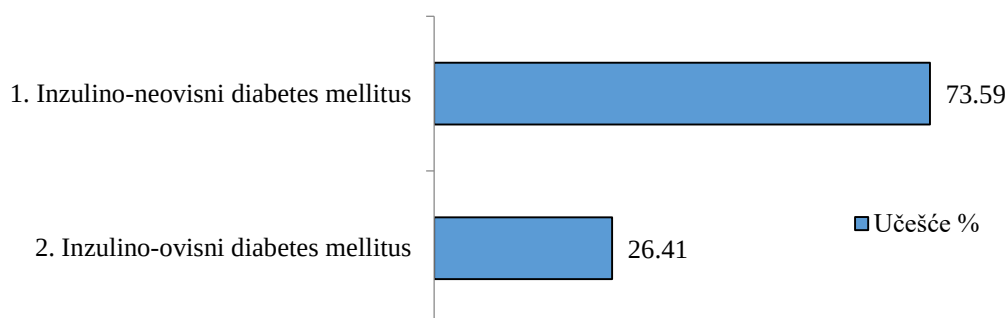
OSTALE MALIGNNE BOLESTI	252	25,61	58,53
UKUPNO OBOLJENJA	984	100,00	228,53

Među pacijentima liječenim od koštano-mišićnih bolesti registrovano je veće učešće ženskog spola (68,76%). Najčešće grupe pacijenata kretale su se između 60-69 godina (33,09%) i 50-59 godina (23,25%) a kao vodeće pojedinačne bolesti iz ove grupe oboljenja registrovane kao uzrok bolničkog liječenja su drugi poremećaji intervertebralnih diskova i seropozitivni reumatoidni artritis (*grafikon 9*).

Grafikon 9. Najčešći pojedinačni uzroci bolničkog liječenja iz grupe bolesti koštano mišićnog sistema

Od 511 osobe liječene od šećerne bolesti najviše su zastupljene dobne skupine 70 i više godina (31,51%) i od 60-69 (21,92%), a u pogledu spolne strukture, češće liječeni pacijenti su bile žene sa 63,01%. Bolnička prevalenca šećerne bolesti za područje Tuzlanskog kantona iznosila je 90,58/100.000 stanovnika. Bolnička prevalenca šećerne bolesti od prosjeka Kantona je veća u Živinicama, Teočaku, Tuzli, Banovićima i Gračanicima. U pogledu tipa šećerne bolesti prevladava insulin neovisni dijabetes (73,59%) (*grafikon 10*).

Grafikon 10. Bolnički liječeni pacijenti prema tipu šećerne bolesti

Od dijagnoza povreda i trovanja liječeno je 1.544 pacijenata sa ukupno 2.022 ležanja. Povređivanju i trovanju najsklonije su bile osobe starosti 70 i više godina (29,40%). U pogledu spolne strukture, hospitalizirani su češće muškarci (56,80%) nego žene (43,20%).

Kongenitalne malformacije registrovane su kod 228 pacijenta sa 273 bolničkih ležanja. Kongenitalne malformacije su češće registrovane kod muškaraca (65,35%). Prema anatomskoj lokalizaciji najčešće su registrovane kongenitalne anomalije spolnih organa i cirkulatornog sistema.

Prosječna stopa prekida trudnoće na 1.000 žena, starosti od 15 i više godina, u 2023. godini iznosila je 3,17/1.000. Prekidi trudnoće obavljani su u javnim (81,74%) i privatnim zdravstvenim ustanovama (18,26%).

EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA

Tokom 2023. godine na području Tuzlanskog kantona registrovano je ukupno 2930 osoba oboljelih od zaraznih i parazitaranih oboljenja što je izraženo smanjenje (86%) u odnosu na prethodnu godinu. Stopa obolijevanja stanovništva od svih zaraznih oboljenja iznosila je 6,8/1000 stanovnika i znatno je manja od prošlogodišnje stope obolijevanja stanovništva od zaraznih i parazitaranih oboljenja.

Vodeće zarazne bolesti tokom 2023 godine su bile varicellae, enterocolitis, COVID 19 infekcija, herpes zoster te scabies i tuberculosis activa. Deset vodećih zaraznih oboljenja čini 96,45 % od ukupnog broja prijavljenih oboljenja.

Najveći broj oboljelih od zaraznih oboljenja prema pojedinačnim prijavama je registrovan tokom proljetnih (III,IV,V) mjeseci (29,91%) a najmanje tokom ljetnih mjeseci (18,1%) te najviše oboljelih osoba pripada starosnoj grupi preko 65 godina (26,11%) a najmanje u starosnoj grupi 15-24 godina (7,72%).

Na području grada Tuzla u analiziranom periodu se registruje najviše oboljelih osoba (25,39%) a najmanje na području općine Teočak (0,5%).

U toku godine registrovano je 27 smrtnih ishoda povezanih/uzrokovanim zaraznim oboljenjima i to: 15 povezanih sa Covid-19 infekcijom, 7 kao posljedica enterocolitisa, 2 kao posljedica sepse te po jedan smrtni ishod kao posljedica meningitisa, hepatitisa i encephalitisa. Letalitet od zaraznih oboljenja je iznosio 0,92 %.

U analiziranom periodu ukupno je registrovan 581 laboratorijski potvrđeni slučaj COVID-19, sa stopom obolijevanja od 13,49/10.000 stanovnika, što predstavlja smanjenje broja oboljelih za 97 % u odnosu na prošlu godinu.

Tokom 2023 godine akutna respiratorna infekcija uzrokovana 2019 noCoV se potvrđuje na području svih općina/gradova Tuzlanskog kantona a najviše oboljelih osoba se registruje na području općina Tuzla (307/581;52,83%), Živinice (52/581;8,95%), Gračanica (40/581;6,88%) te Lukavac (36/581;6,19%). Najmanje slučajeva je registrovano na području općina Čelić (3/581; 0,51%), Sapna (6/581, 1,03 %) i Teočak (9/581; 1,54%).

Od ukupnog broja potvrđenih slučajeva COVID-19 tokom posmatranog perioda, registrovano je 15 smrtnih ishoda povezanih sa ovom infekcijom uz letalitet od 2,58 %. Najviše smrtnih

ishoda povezanih sa infekcijom se registruje na području općina Gračanica (5/15; 33,33%) te Tuzla i Srebrenik (3/15; 20%).

Bolest se registruje u svim dobnim skupinama. Najveći broj oboljelih je registrovan u starosnoj grupi 65+ godina (258;44,40%) a najmanji broj oboljelih je registrovan u dobnoj skupini 7-14 godina (3;0,51%). Među oboljelim osobama više je osoba ženskog spola (57,65%) nego osoba muškog spola.

Tuberkuloza je još uvijek visoko rangirana zarazna bolest u morbiditetu i mortalitetu stanovništva. Evidentan je nastavak tendencije pada broja oboljelih unazad deset godina uz najmanje registriranih oboljelih osoba i tokom ove godine. Najviše oboljelih od tuberkuloze u periodu od 2011-2023 godine se registrira na području općine Tuzla (23,81%) i Živinice (16,2%). Tokom 2023 godine u Tuzlanskom kantonu se registrira 41 slučaj oboljenja od čega najviše u općinama Lukavac (11/41;26,83%), Živinice (10/41;24,39%) i Tuzla (7/41;17,07%) dok se na području općina Čelić, Teočak i Banovići ne registriraju slučajevi oboljenja.

Scabies se nalazi među 5 vodećih zaraznih bolesti tokom 2023. godine te se registruje 72 slučaja oboljenja sa stopom od 0,17/1000 stanovnika. Najviše oboljelih se registruje na području opština Gračanica 14 (19,44%), Lukavac 14 (19,44%), Tuzla 12 (16,67%) i Gradačac 10 (13,89%) dok se tokom analiziranog perioda oboljenje ne registruje na području opština Doboj Istok, Kalesija i Teočak. Bolest se registruje u svim starosnim grupama a najčešće u skupini 7-14 godina (34,72%) a najrjeđe u starosnoj grupi preko 65 godina (9,72%).

U toku 2023. godine registrovano je 397 povreda ljudi od strane životinja što je manje nego prethodne godine. Povrede su nanesene od strane životinje nepoznatog (56,17%) i poznatog vlasnika (42,06%) te od strane divljih životinja (1,76%) pri čemu su povrede najčešće nanesene od strane pasa (78,33%) i mačaka (18,38%). Najviše povreda se desilo tokom ljetnih mjeseci (106/397; 26,7%) i jesenjih mjeseci (IX,X,XI 110/397; 27,71%). a nešto manje tokom proljetnih mjeseci (III, IV,V;106/397; 26,7%) te najmanje tokom zimskih mjeseci (I,II,XII;75/397;18,9%)

Tokom 2023. godine, obuhvat BCG imunizacijom na području Tuzlanskog kantona je iznosio 92,15% a protiv Hepatitisa B (tri doze) je iznosio 75,98%.

U 2023. godini zabilježen je niži obuhvat DTP-IPV-Hib vakcinom u odnosu na prethodnu godinu te je vakcinacijom djece do godinu dana s tri doze vakcine protiv difterije, tetanusa, pertusisa, poliomijelitisa i hemofilus influence tip B vakcinalni obuhvat iznosio 72,07%.

Revakcinacija protiv difterije, tetanusa, pertusisa, poliomijelitisa i hemofilus influence obavljala se u drugoj godini života. Obuhvat revakcinacijom sa DTP-IPV+Hib je iznosio 65,65%. Druga revakcinacija protiv difterije, tetanusa, pertusisa i poliomijelitisa provodi se u petoj godini života gdje je revakcinisano 31,72% djece. Revakcinacija protiv difterije i tetanusa obuhvata i mlade koji pohađaju završni razred osnovne škole čiji je obuhvat u 2023.godini iznosio 61,37 %.

Vakcinacijom prvom dozom vakcine protiv morbila, rubeole i parotitisa na području Tuzlanskog kantona obuhvaćeno je 62,21 %, a revakcinacijom u šestoj godini života 59,64%.

HIGIJENSKO EKOLOŠKA SITUACIJA

Vodosnabdijevanje na području Tuzlanskog kantona

U Tuzlanskom kantonu, stanovnici se opskrbljuju pitkom vodom putem gradskih i manjim dijelom putem lokalnih vodovoda. Proces pročišćavanja vode provode gradski vodovodi u općinama Banovići, Čelić, Kalesija, Lukavac, Sapna, Teočak, Tuzla i Živinice. Dezinfekciju vode i kontrolu rezidualnog hlora vrše gradski vodovodi u svim općinama i gradovima. Kvalitet i zdravstvena ispravnost vode iz gradskih vodovoda kontinuirano nadziru stručnjaci. Tačan broj lokalnih vodovoda i postotak stanovništva koji se opskrbljuje vodom na ovaj način nisu poznati. Nedostatak preciznih podataka o pokrivenosti, nedostatak nadzora, nedostatak brige o pročišćavanju, dezinfekciji i kontroli kvalitete vode te nedostatak informacija o vlasništvu nad vodnim objektima doprinose nesigurnosti lokalnih vodovoda kao izvora vodosnabdijevanja.

Dispozicija otpadnih materija na području Tuzlanskog kantona

Na teritoriju Tuzlanskog kantona, prikupljanje i odlaganje čvrstog otpada redovno se obavlja najmanje jednom sedmično u svim opštinama i gradovima. Opštine Doboj-Istok, Gradačac i Srebrenik otpad odlažu na deponiju u Doboju, Republici Srpskoj. Kalesija svoj otpad odlaže na deponiju u Zvorniku, Sapna na deponiju "Crni Vrh" u Osmacima, Kalesiji, a Teočak na Regionalnu deponiju "EKO DEP" u Bijeljini, Republici Srpskoj. Prisustvo divljih deponija evidentirano je u svakoj opštini i gradu, a njihov broj i lokacija često se mijenjaju, što otežava njihovo mapiranje i uklanjanje. Kanalizaciona mreža postoji u svim opštinama osim Doboj Istoka, a procenat stanovništva koji je priključen na nju varira od 4% do 89%. Dotrajalost kanalizacione mreže kreće se od 5 do 50 %. Pročišćavanje otpadnih voda vrši se u opštinama Banovići, Čelić, Gradačac, Srebrenik, Tuzla i Živinice. Stanovništvo koje nije priključeno na kanalizacionu mrežu najčešće koristi septičke jame koje često ne ispunjavaju osnovne sanitarno-higijenske standarde. Sve zdravstvene ustanove uključene su u zbrinjavanje medicinskog otpada u skladu sa Planom o zbrinjavanju medicinskog otpada usvojenim od strane nadležnog ministarstva.

Kvalitet vodotoka na području TK

Vodotoci na području TK su stalno ugroženi uslijed neposvećivanja pažnje kontroli kvaliteta vodotoka, kontinuiranog zagađivanja otpadnim vodama, krutim otpadom i manjkom individualne i kolektivne svijesti o značaju ispravnosti ovog resursa na zdravlje cjelokupnog stanovništva.

Zdravstvena kontrola lica profesionalno izloženih jonizujućem zračenju

U periodu od 01.01.2023.g - 31.12.2023.g u JZNU Dom zdravlja Tuzla urađeno je 352 pregleda lica koja su profesionalno izložena jonizirajućem zračenju, s tim da je urađeno 168 prethodnih pregleda i 134 periodičnih pregleda. Pregledima je pristupilo 133 muškarca i 169 žena. Od 302 pregledanih lica koja su profesionalno izložena jonizirajućem zračenju, 283

(94%) lica su sposobna za obavljanje poslova na radnom mjestu u zoni jonizirajućeg zračenja prema dostavljenom opisu na uputnicama. Ograničeno sposobno za rad u zoni jonizirajućeg zračenja je 14 (5%) za koje su data obrazloženja i preporuke. Privremeno nesposobna su 2 (1%) lica koja su u toku sa dijagnostičkim pretragama. Nesposobnih za rad u zoni jonizirajućeg zračenja je 3 (1%) lica. Struktura morbiditeta pokazuje da su bolesti oka, cirkulatorna oboljenja te oboljenja urogenitalnog trakta najčešći zdravstveni problemi među ispitanicima.

Kontrola kvaliteta zraka

Uspostavljeni Sistem za praćenje kvaliteta zraka na području Tuzlanskog kantona, kojim se vrši automatski monitoring kvaliteta zraka obuhvata: pet stacionarnih stanica za praćenje kvaliteta zraka i jednu mobilnu stanicu za praćenje kvaliteta zraka koje su opremljene sa mjernim uređajima za mjerenje koncentracija pet zagađujućih materija i centralnu jedinicu (server) za prikupljanje, pohranjivanje i obradu rezultata mjerenja. Urađeni izvještaj odnosi se na jednogodišnje praćenje kvaliteta zraka i to u razdoblju od 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine. Praćenje kvaliteta zraka mobilnom stanicom za praćenje kvaliteta zraka vršeno je uglavnom po zahtjevu nadležnih općinskih službi, na period od šest mjeseci i to u sljedećim općinama: Srebrenik 21.07.2022. – 06.04.2023. god. i Kalesija 14.04.2023. – 29.12.2023. god. Kada su u pitanju rezultati mjerenja sa stacionarnih mjernih stanica, može se zaključiti da su prosječne godišnje vrijednosti sumpordioksida prelazile godišnje granične vrijednosti propisane Pravilnikom (50 µg/m³), i to na lokalitetima Skver i Živinice. Prosječne godišnje vrijednosti PM 2,5 zagađujuće materije prelazila je graničnu vrijednost utvrđenu Pravilnikom, i to na lokalitetu Skver. Na osnovu provedenog praćenja kvaliteta zraka mobilnom stanicom u razdoblju od 21.07.2022. do 06.04.2023. godine u Srebreniku, utvrđeno je da su koncentracije sumpor dioksida prelazile su granične dnevne i tolerantne vrijednosti čak jedanaest puta, dok koncentracije ozona nisu bile obuhvaćene propisanim granicama. Unatoč prekoračenjima, epizode pripravnosti, upozorenja i uzbune nisu bile proglašene zbog neispunjenja uvjeta iz Plana interventnih mjera za slučajeve izuzetne zagađenosti zraka na području Tuzlanskog kantona. U općini Kalesija, dnevne koncentracije sumpor dioksida prelazile su granične dnevne i tolerantne vrijednosti čak šesnaest puta. Također, koncentracije ozona nisu bile obuhvaćene propisanim granicama. Unatoč prekoračenjima, epizode pripravnosti, upozorenja i uzbune nisu bile proglašene zbog neispunjenja uvjeta iz Plana interventnih mjera za slučajeve izuzetne zagađenosti zraka na području Tuzlanskog kantona.

ZDRAVSTVENA ISPRAVNOST ŽIVOTNIH NAMIRNICA I PREDMETA OPĆE UPOTREBE

Hemijske analize

Hemijska analiza životnih namirnica

U 2023. godini u hemijskom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, ukupno je urađeno 200 analiza životnih namirnica uzorkovanih na području Tuzlanskog kantona od kojih 3 ili 1,50% nije odgovaralo važećim zakonskim propisima.

Najčešće analizirane namirnice su: gotova jela, proizvodi od žitarica (brašno, griz, krupica), pekarski proizvodi (lisnato tijesto, hljeb, pecivo i kolači), osvježavajuća bezalkoholna pića, proizvodi od mesa (konzerve od mesa: pašteta, narezak i svježe meso), riblje konzerve, pivo, mlijeko, dodatak jelima sa sušenim povrćem, pasterizovano povrće i ostalo (so i kukuruz šećerac). Razlozi neispravnosti analiziranih uzoraka bili su: neodgovarajući sadržaj pepela (brašno), ukvarenost proizvoda i izmijenjena organoleptička svojstva (gotovo jelo).

Kontrola zdravstvene ispravnosti životnih namirnica je urađena u veoma malom broju uzoraka, a odnosila se velikim dijelom na životne namirnice iz proizvodnje. S obzirom na veliki asortiman životnih namirnica na tržištu i njihovu potrošnju, kontrola ove vrste uzoraka je nedovoljna.

Hemijska analiza vode za piće

U toku 2023. godine u hemijskom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona ukupno je urađeno 973 analize uzoraka voda, od kojih 237 ili 24,36 % nije odgovaralo važećim zakonskim propisima.

Najčešći razlozi neispravnosti uzoraka vode za piće kopanih i bušenih bunara su: boja, miris, mutnoća, veći sadržaj mangana i željeza, prisustvo suspendovanih čestica, veći sadržaj amonijaka, nitrata, organskih materija, nitrita, sulfata i rezidualnog hlora, neodgovarajuće pH vrijednosti i elektroprovodljivosti. Najčešći razlozi neispravnosti uzoraka vode za piće izvora i kaptaza su: boja, mutnoća, veći sadržaj željeza, mangana, nitrita, sulfata, neodgovarajuće pH vrijednosti i elektroprovodljivost i prisustvo suspenovanih čestica. Najveći broj neispravnih uzoraka su vode individualnih vodnih objekata i javnih česmi, zbog toga što nisu pod stalnim sanitarnim nadzorom i kao takvi predstavljaju rizik po zdravlje stanovništva.

Hemijska analiza vode za kupanje

U toku 2023. godine u hemijskom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona urađene su ukupno 52 analize uzoraka vode za kupanje od čega 8 uzoraka ili 15,38 % nije odgovarao važećim zakonskim propisima (miris, veća vrijednosti BPK₅, pH vrijednost i veći sadržaj rezidualnog hlora).

Mikrobiološke analize

Mikrobiološka analiza životnih namirnica

U 2023. godini u mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, urađeno je 1.345 analiza životnih namirnica uzorkovanih na području ovog kantona od čega 6 ili 0,45% nije odgovaralo zakonskim propisima.

Među životnim namirnicama koje su mikrobiološki neispravne u najvećem procentu su bila pića (voćni sokovi).

U analiziranim namirnicama su izolovane Enterobakterije.

Mikrobiološka analiza voda

U 2023. godini u mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, urađeno je 1446 analiza voda od kojih 449 (31,05%) nije odgovaralo važećim zakonskim propisima.

Analizama su obuhvaćeni sljedeći vodni objekti : gradski vodovodi, lokalni vodovodi, bunari, izvori i javne česme .

U analiziranim vodama koje nisu odgovarale Pravilniku o prirodnim mineralnim i prirodnim izvorskim vodama (Sl.glasnik BiH br.26/10) najčešće izolovane bakterije su indikatori fekalnog zagađenja: E.coli, koliformne bakterije i Enterococcus faecalis. Voda iz gradskih vodovoda i lokalnih vodovoda koji su pod redovnim sanitarnim nadzorom je odgovarala uslovima Pravilnika o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće (Službeni glasnik BiH, br.40/10; 30/12).

Mikrobiološka analiza voda za kupanje

U toku 2023. godine u mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona od ukupnog broja urađenih mikrobioloških analiza voda, urađeno je ukupno 79 analiza uzoraka vode za kupanje od čega 7 ili 8,86 % nije odgovaralo važećim zakonskim propisima. Najčešći uzrok neispravnosti su Enterokoke, Escherichia coli, Koliformne bakterije.

Mikrobiološke analize briseva predmeta opšte upotrebe

U 2023. godini u mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona urađeno je 538 analiza briseva predmeta opće upotrebe od čega 18 ili 3,35% nije odgovaralo.

Sanitarni nadzor nad licima koja rade u proizvodnji i prometu životnih namirnica

Sanitarni nadzor

U mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, kontinuirano je proveden nadzor nad 4739 lica.

Ukupno je analizirano:

- 4.675 bris nosa gdje je iz kulture 142 (3,04%) uzorka izolovan Staphylococcus aureus,
- 4.573 brisa grla gdje je iz kulture 3 (0,06%) uzorka izolovan Staphylococcus aureus
- 4.573 uzorka stolice na kliconoštvo
- 3.930 uzoraka na crijevne parazite, nije bilo pozitivnih nalaza

Ostale analize:

- Ispitivanje mikrobiološke čistoće farmaceutskih proizvoda – 494, 7 uzoraka nije odgovaralo.
- Klinički materijal (vaginalni bris, cervikalni bris, urino kultura, spermo kultura, bris uretre, bris kože) - 494 od čega 7 uzoraka nije odgovaralo.
- Biološka kontrola sterilizacije – 608 kontrola, a 3 uzorka nisu odgovarala.

- Mikrobiološka analiza infektivnog otpada i sedimenta zraka - 5 uzoraka, a 2 nisu odgovarala
- Mikrobiološka analiza sredstava za uljepšavanje i održavanje higijene - 90 uzorka,

ORGANIZACIJA ZDRAVSTVA I KADROVI

Vanbolnička zdravstvena zaštita

Vanbolnička zdravstvena zaštita prezentirana je kroz punktove i ordinacije kroz koje se ostvaruje primarni – vanbolnički nivo zdravstvene zaštite. Vanbolnička zdravstvena zaštita na području Tuzlanskog kantona, organizovana je kroz rad trinaest domova zdravlja. Vanbolnička zdravstvena zaštita obuhvata primarnu zdravstvenu zaštitu, konsultativno specijalističku zdravstvenu zaštitu vanbolničkog nivoa kao i laboratorijsku dijagnostiku vanbolničkog nivoa. Primarna zdravstvena zaštita na području Tuzlanskog kantona u 2022. godini pružala se na 322 punkta i 521 ordinaciji, a u 2023. godini pružala se na 474 punkta i 715 ordinacija.

Konsultativno specijalistička zdravstvena zaštita

U 2023. godini na području Tuzlanskog kantona registrovano je ukupno 73 punktova vanbolničke konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite sekundarnog nivoa sa 82 ordinacije. Jednom punktu konsultativno specijalističke vanbolničke zdravstvene zaštite gravitira 5.382 stanovnika, a jednoj ordinaciji konsultativno specijalističke vanbolničke zdravstvene zaštite gravitira 5.251 stanovnik.

U 2023. godini na području Tuzlanskog kantona registrovano je ukupno 43 punktova bolničke konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite sa 142 ordinacije. Jednom punktu konsultativno specijalističke bolničke zdravstvene zaštite gravitira 10.012 stanovnika, a jednoj ordinaciji konsultativno specijalističke bolničke zdravstvene zaštite gravitira 3.032 stanovnika. Broj ordinacija konsultativno specijalističke bolničke zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona, u 2023. godini u odnosu na predhodnu godinu je povećan.

Bolnička zdravstvena zaštita

Bolnička zdravstvena zaštita pruža se na dva nivoa, sekundarnom i tercijarnom. Nivo sekundarne i tercijarne bolničke zdravstvene zaštite pruža Klinička bolnica Tuzla, a nivo sekundarne bolničke zdravstvene zaštite pružaju Opća bolnica Gračanica. Banja „Ilidža“ Gradačac pruža usluge produženog bolničkog liječenja nivoa kantonalne bolnice iz djelatnosti medicinske rehabilitacije sekundarnog nivoa i banjsko liječenje.

U odnosu na 2022. godinu u 2023. godini broja postelja u bolničkim kapacitetima je ostao isti (tabela 1).

Tabela 1. Broj postelja u stacionarnoj bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2014-2023. godine

JZU	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
UKC Tuzla	1.342	1.341	1.333	1.330	1.346	1.339	1.339	1.339	1.339	1.339

Opća bolnica Gračanica	107	107	89	103	103	101	102	107	112	112
Banja „Ilidža“ Gradačac	150	150	150	164	164	170	170	170	170	170
Stacionar DZ Gradačac	10	10	10	10	10					
UKUPNO	1.609	1.608	1.582	1.607	1.623	1.610	1.611	1.616	1.621	1.621

Pokrivenost i obezbjeđenje bolničke zdravstvene zaštite

U 2022. godini bolničku zdravstvenu zaštitu pružalo je ukupno 573 doktora i 1.444 zdravstvenih tehničara sa srednjom, višom i visokom stručnom spremom, a u 2023. godini 546 doktora i 1.440 zdravstvena tehničara sa srednjom, višom i visokom stručnom spremom, što ukazuje na smanjenje broja doktora medicine i zdravstvenih tehničara svih profila. Na jednog doktora medicine zaposlenog u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti registrovano je 3,02 postelje u 2022. i 2,97 postelja u 2023. godini. Broj bolničkih postelja za Tuzlanski kanton je 3,11/1.000 stanovnika. Zauzetost posteljnog fonda u bolničkim kapacitetima za 2022.godinu bila je 46,37%, a za 2023.godinu 47,09%. Prosječna dužina liječenja u bolničkim kapacitetima u 2023. godini je iznosila 5,73 dana što je manje u odnosu na 2022. godinu kada je iznosila 5,98 dana.

U desetogodišnjem periodu posmatranja registruje se trend porasta broja doktora i zdravstvenih tehničara, a u broju postelja na jednog doktora, broju postelja na 1.000 stanovnika, prosječnoj zauzetosti posteljnog fonda i prosječnoj dužini ležanja registruju se male razlike što je prezentirano u *tabeli 2*.

Tabela 2. Bolnička - stacionarna zdravstvena zaštita na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2014- 2023. godine

Pokrivenost i obezbjeđenje stacionarne zdravstvene zaštite	Tuzlanski kanton									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Broj doktora na 100.000 stanovnika u stacionarnim ustanovama	82	81	91	96	99	107	107	122	124	127
Broj zdravstvenih tehničara na 100.000 stanovnika u stacionarnim ustanovama	217	210	241	242	245	242	231	269	264	265
Broj postelja na jednog doktora medicine	3,94	4	3,9	3,75	3,66	3,44	3,43	3,05	3,02	2,97
Broj bolničkih postelja na 1.000 stanovnika	3,2	3,2	3,55	3,61	3,65	3,66	3,68	3,72	3,75	3
Prosječna zauzetost posteljnog fonda u %	63,36	60,74	62,65	59,24	57,99	59,51	42,09	46,62	46,37	47,09
Prosječna dužina ležanja u danima	6,98	6,7	6,64	6,58	6,36	6,59	6,37	6,13	5,98	5,73

Iskorištenost kapaciteta u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2016-2023. godine prikazana je u *tabeli 3*.

Tabela 3. Iskorištenost kapaciteta u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2016-2023. godine

Iskorištenost kapaciteta u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
---	------	------	------	------	------	------	------	------

Zdravstveno stanje stanovništva i zdravstvena zaštita u Tuzlanskom kantonu u 2023. godini

Broj postelja	1.582	1.607	1.623	1.610	1.611	1.616	1.621	1.621
Broj postelja na 1.000 stanovnika	3,55	3,61	3,64	3,67	3,67	3,72	3,75	3,76
Broj ostvarenih BOD-a	361.784	347.446	350.470	349.704	247.502	274.987	274.342	293.522
Prosječna dužina ležanja	6,64	6,58	6,43	6,59	6,37	6,13	5,98	5,73
Prosječna zauzetost posteljnog fonda	62,65	59,24	57,99	59,51	42,09	46,62	46,37	47,09

Kadrovi u zdravstvu na području Tuzlanskog kantona

Ukupan broj radnika zaposlenih u zdravstvu u Tuzlanskom kantonu u toku 2023. godine iznosi 5.508. Ukupan broj zdravstvenih radnika u 2023. godini na području Tuzlanskog kantona je 4.112, što je 74,66% ukupnog broja zaposlenih radnika u zdravstvenim ustanovama. Odnos između broja zdravstvenih radnika, zdravstvenih saradnika i nezdravstvenih radnika u 2022. godini iznosi 74,66% :1,91% :23,44%. Broj zdravstvenih saradnika u 2023. godini na području Tuzlanskog kantona je 105, što je 1,91% od ukupnog broja zaposlenih radnika u zdravstvenim ustanovama. (Tabela 4.)

Tabela 4. Broj zdravstvenih radnika, zdravstvenih saradnika i nezdravstvenih radnika na području Tuzlanskog kantona u 2022. i 2023. godini

Profil kadra	Broj kadra		Učešće u ukupnom broju medicinskih radnika		Učešće u ukupnom broju radnika	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Dr medicine ukupno	1.260	1.272	30,53	30,93	22,75	23,09
Dr medicine	459	493	11,12	11,99	8,29	8,29
Dr medicine specijalisti	801	779	19,41	18,94	14,46	14,14
Dr stomatologije ukupno	78	77	1,89	1,87	1,41	1,40
Dr stomatologije	58	57	1,41	1,39	1,05	1,03
Dr stomatologije specijalisti	20	20	0,48	0,49	0,36	0,36
Magistri farmacije ukupno	78	79	1,89	1,43	1,41	1,92
Magistri farmacije	70	71	1,70	1,73	1,26	1,29
Magistri farmacije specijalisti	8	8	0,19	0,19	0,14	0,15
Visoka zdravstvena škola	462	497	11,19	12,09	8,34	9,02
Viši zdravstveni tehničari	76	66	1,84	1,61	1,37	1,20
Zdravstveni tehničari SSS	2.173	2.121	52,65	51,58	39,24	38,51
Ukupno zdravstvenih radnika	4.127	4.112	100,00	100,00	74,52	74,66
Zdravstveni saradnici	101	105			1,82	1,91
Nezdravstveni radnici	1.310	1.291			23,65	23,44
UKUPNO	5.538	5.508			100,00	100,00

**Izvještaj registruje kadrove svih profila zaposlene u stalnom radnom odnosu u javnom sektoru*

MREŽE, KAPACITETI I RAD JAVNO ZDRAVSTVENIH USTANOVA PO NIVOIMA NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA

U cilju uspješnijeg sprovođenja i ostvarivanja Plana i programa mjera zdravstvene zaštite te praćenja Programa zdravstvene zaštite osiguranih lica sa područja Tuzlanskog kantona korišteni su i podaci monitoringa odnosno Evaluacije Programa zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja i praćenje kroz postojeću organizaciju zdravstvene zaštite u javnim zdravstvenim ustanovama na području Tuzlanskog kantona.

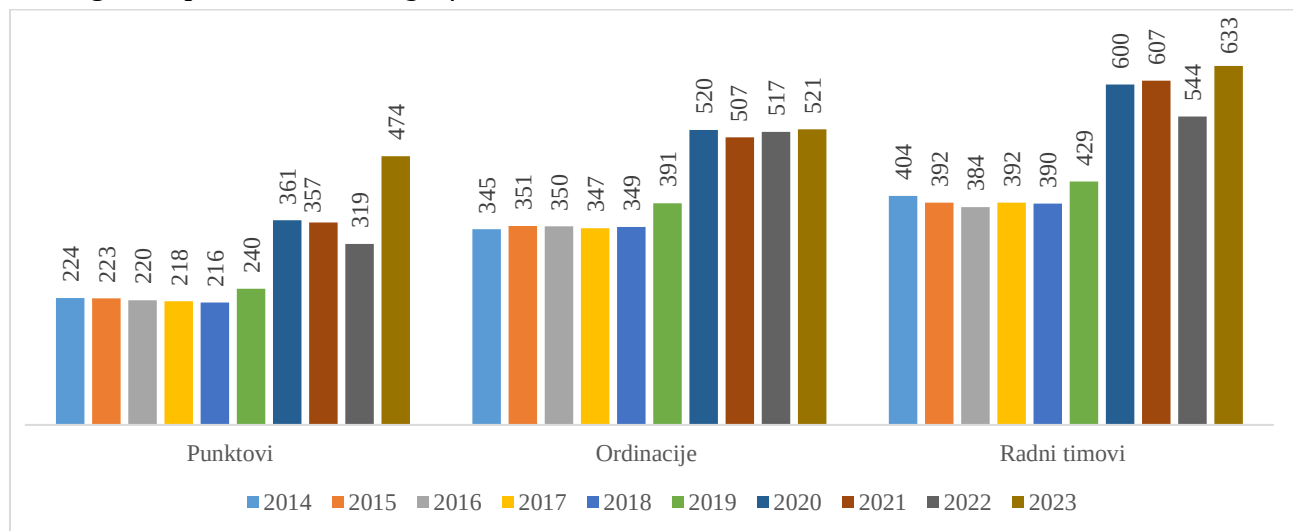
PRIMARNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Vanbolnička zdravstvena zaštita organizovana je kroz rad domova zdravlja, a obuhvata primarnu zdravstvenu zaštitu i konsultativno specijalističku zdravstvenu zaštitu (tabela 1).

Tabela 1. Mreža primarne zdravstvene zaštite na području TK u 2023. godini

Broj punktova primarne zdravstvene zaštite	474
Broj ordinacija primarne zdravstvene zaštite	521
Broj radnih timova primarne zdravstvene zaštite	633

Primarna zdravstvena zaštita tokom 2023. godine radila je na svih 13 općina Tuzlanskog kantona za potrebe 430.571 stanovnika. Registrovana su ukupno 474 punkta sa 521 ordinacijom i 633 radnih timova. Punktovi, ordinacije i radni timovi u periodu od 2014 - 2023. godine prezentirani su u grafikonu 1.

Grafikon 1. Broj punktova, ordinacija i radnih timova na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2014-2023. godine

U 2023. godini jednom punktu primarne zdravstvene zaštite gravitira prosječno 908 stanovnika. Na jednu ordinaciju prosječno gravitira 826 stanovnika, a radni tim primarne zdravstvene zaštite opterećen je sa 716 stanovnika. Na jednog doktora prosječno gravitira 680 stanovnika. Opterećenost punktova, ordinacija i radnih timova stanovnicima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2013-2022. godine prikazana je u tabeli 2.

Tabela 2 Opterećenost punkta, ordinacije i radnog tima stanovnicima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2013-2023. godine

Opterećenost	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Broj stanovnika /1 punkt	2.247	2.228	2.237	2.023	2.041	2.060	1.828	1.212	1.217	1354	908
Broj stanovnika /1 ordinaciju	1.467	1.447	1.421	1.272	1.283	1.275	1.122	842	855	835	826
Broj stanovnika /1 radni tim	1.293	1.236	1.272	1.159	1.135	1.141	1.023	729	716	794	716
Broj stanovnika /1 doktora	1.309	1.257	1.285	1.174	1.153	1.159	977	704	607	698	680
Broj stanovnika/1 zdrav.tehničara (VŠS i SSS)	815	757	776	731	706	703	804	454	411	340	389

**Izvor podataka: Izvještaj o radu službe porodične medicine (Obr.br.2-Z-POM) ,izvještaj o radu službe za medicinu rada (Obr.br.8-Z-MR),izvještaj o radu službe zaštite zdravlja predškolske djece (Obr.br.9-Z-PSM),izvještaj o radu službe zaštite zdravlja školske djece (Obr.br.10-Z-SIPŠ),izvještaj o radu službe za plućne bolesti i tuberkulozu (Obr.br.14-Z-PTB),izvještaj o radu polivalentnih patronažnih sestara (Obr.br.18-Z-PND),izvještaj o radu u hitnoj medicinskoj pomoći (Obr.br.19-Z-HMP).*

U 2023. godini jednom punktu gravitira prosječno 908 stanovnika na području Kantona. Na jednu ordinaciju prosječno gravitira 826 stanovnika, a radni tim primarne zdravstvene zaštite opterećen je sa 716 stanovnika. Na jednog doktora prosječno gravitira 680 stanovnika a na jednog zdravstvenog tehničara gravitira 389 stanovnika.

Realizacija usluga primarne zdravstvene zaštite

Realizacija izvršenih pregleda i usluga u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

Djelatnost porodične medicine u 2023. godini radila je na 125 punktova u 256 ordinacija i angažman 301 radnog tima.

Ukupno je registrovano 1.899.167 posjeta u ordinaciji doktora od kojih je 376.975 prvih, 855.370 posjete ostalim zdravstvenim radnicima.

Prvih pregleda radi liječenja je bilo 336.266, a 1.245.276 ponovnih pregleda radi liječenja. Iz djelatnosti porodične medicine u 2023. godini specijalistima je upućeno 602.867 pacijenata, na bolničko liječenje je upućeno 63.052 pacijenta, u laboratorij 284.049 pacijenata, a propisano je 3.492.621 recepata.

U djelatnosti porodične medicine registrovano je 5.234 kućne posjete doktora medicine i 121.480 kućnih posjete ostalih zdravstvenih radnika.

Registrovano je 76.712 savjetovanja od strane doktora medicine, a od strane medicinske sestre/tehničara 63.327 i 7.270 sistematska pregleda odraslog stanovništva.

U službi za porodičnu medicinu tokom 2023. godine registrovano je ukupno 301 zaposlenih doktora medicine od kojih je 134 doktora medicine specijalista porodične medicine, 19 doktora medicine na specijalizaciji iz porodične medicine, 23 doktora medicine specijalista sa završenim PAT-om, 50 doktora medicine sa PAT programom obuke za porodičnu medicinu i 75 doktora medicine bez završenog PAT programa obuke za porodičnu medicinu.

U službi za porodičnu medicinu tokom 2023. godine registrovano je ukupno 452 zaposlenih zdravstvenih tehničara od kojih je 242 sa srednjom stručnom spremom i imaju PAT program obuke.

Index dispanzerizacije u porodičnoj medicini

Index dispanzerizacije izučava se kao stepen korištenja zdravstvene zaštite i kao obuhvat populacije ili dijela populacije zdravstvenom zaštitom. Indeks dispanzerizacije predstavlja odnos prvih i ponovnih pregleda što znači da na prvi pregled dolazi 4,03 ponovnih. Index dispanzerizacije i prezentiran je u tabeli 3.

Tabela 3. Index dispanzerizacije u porodičnoj medicini na području Tuzlanskog kantona za 2023. godinu

Porodična medicina	Prvi pregledi	Ponovni pregledi	Index dispanzerizacije
Tuzlanski kanton	376.975	1.522.192	4,30

Realizacija pregleda i usluga u zdravstvenoj zaštiti predškolske djece

Djelatnost službe zaštite zdravlja predškolske djece u 2023. godini radila je na 13 punktova u 33 ordinacije uz angažman 34 radna tima.

Realizacija pregleda i usluga zdravstvene zaštite školske djece i omladine

Djelatnost službe zaštite zdravlja školske djece u 2023. godini radila je na 112 punktova u 177 ordinacija i angažman 4 radna tima (0 doktora medicine specijaliste školske medicine i 4 doktora medicine te 9 zdravstvenih tehničara srednje stručne spreme).

Realizacija pregleda i usluga medicina rada

Djelatnost medicine rada u 2023. godini radila je na 12 punktova u 23 ordinacije i angažman 19 doktora medicine i 32 zdravstvena tehničara.

Realizacija rada u hitnoj medicinskoj pomoći, pneumoftiziološkom dispanzeru i polivalentnoj patronaži

Pneumoftiziološka zdravstvena zaštita pružana je na 12 punktova, u 14 ordinacija uz angažman 15 radnih timova Djelatnost polivalentne patronaže pružana je na 47 punktova, u 27 ordinacija. Djelatnost hitne medicinske pomoći pružana je na 13 punktova, u 17 ordinacija i angažman 98 doktora i 162 zdravstvena tehničara.

Realizacija pregleda i usluga u ginekološkoj zdravstvenoj zaštiti

Ginekološka zdravstvena zaštita je tokom 2023. godine radila na svim općinama Tuzlanskog kantona na 13 punktova, 26 ordinacija i uz angažman 22 radna tima.

Stomatološka zdravstvena zaštita

Stomatološka zdravstvena zaštita se obavljala u toku 2023. godine na svim općinama Tuzlanskog kantona i to na 28 punktova sa 74 stomatološke stolice i 78 radnih timova. Broj posjeta stomatološkoj ordinaciji godišnje/timu 1.891, a broj posjeta u stomatološkim ordinacijama 147.519.

Centar za mentalno zdravlje u zajednici

U okviru djelatnosti mentalne rehabilitacije za područje Tuzlanskog kantona centri za mentalno zdravlje su u toku 2023. godine radili su na 13 punktova i 18 ordinacija uz angažman 8 doktora, 23 zdravstvena tehničara, 2 okupaciona terapeuta i 13 zdravstvenih saradnika.

Centar za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju

U okviru djelatnosti centra za fizikalnu rehabilitaciju za područje Tuzlanskog kantona centri za fizikalnu rehabilitaciju su u toku 2023. godine radili su na 13 punktova i 19 ordinacija uz angažman 14 doktora, 60 zdravstvena tehničara (sa VSS i SSS srednjim stručnom spremom) i 6 zdravstvenih saradnika.

Higijensko epidemiološka zaštita

U okviru djelatnosti Higijensko epidemiološke zaštite za područje Tuzlanskog kantona u toku 2023. godine službe su radile na 12 punktova i 16 ordinacija uz angažman 7 doktora, 34 zdravstvena tehničara (sa VSS i SSS srednjim stručnom spremom).

Realizacija rada u apotekarskoj djelatnosti

U 2023. godini apotekarska djelatnost u okviru javno zdravstvenih ustanova na području Tuzlanskog kantona radila je na području šest općina. U posmatranom periodu registrovano je ukupno 13 društvenih apoteka kao samostalnih i 16 depoa kao dijelova apoteka, kao i 5 ogranka. Apoteke su radile uz angažman 61 magistra farmacije i 34 zdravstvena tehničara od kojih je 26 farmaceutskih tehničara.

Realizacija rada u službi za transfuziju krvi

Službe za transfuziju krvi na području Tuzlanskog kantona u toku 2023. godine radile su na 2 punkta uz angažman 12 doktora od koji su 10 specijalisti transfuzijske medicine, 2 laboratorijska zdravstvena tehničara, 27 zdravstvena tehničara visoke i srednje stručne spreme i 2 zdravstvena saradnika. Pregledano je ukupno 16.796 davaoca krvi od kojih je 13.124 dalo krv.

Realizacija rada djelatnosti sanitarne dijagnostike u Zavodu za javno zdravstvo

Služba za sanitarnu dijagnostiku na području Tuzlanskog kantona u toku 2023. godine radila je na 1 punktu i dvije laboratorije (sanitarna hemija i mikrobiologija)

Realizacija rada u djelatnosti radiologije

Služba za radiologiju na području Tuzlanskog kantona u toku 2023. godine prema zakonom propisanoj evidenciji registruje rad u domovima zdravlja, Općoj bolnici Gračanica i UKC Tuzla na 14 punktova, 15 ordinacija i angažman 44 radna tima.

Realizacija rada u centru za dijalizu

Centar za dijalizu na području Tuzlanskog kantona u toku 2023. godine prema zakonom propisanoj evidenciji registruje rad u domu zdravlja Živinice, Općoj bolnici Gračanica i UKC Tuzla na 3 punkta, 56 mjesta za dijalizu i angažman 6 doktora medicine, 59 zdravstvenih tehničara visoke stručne spreme I ciklus studija, 2 zdravstvena tehničara sa višom stručnom spremom i 47 zdravstvenih tehničara sa srednjom stručnom spremom.

Konsultativno specijalistička zdravstvena zaštita

Realizacija rada u konsultativno-specijalističkim djelatnostima

Stupanjem na snagu Naredbe o izmjenama i dopunama Naredbe o Standardima i normativima zdravstvene zaštite iz obaveznog zdravstvenog osiguranja iz obaveznog zdravstvenog osiguranja u Federaciji BiH (Službene novine FBiH 58/19), došlo je do promjena u organizaciji konsultativne zdravstvene zaštite vanbolničkog nivoa. Specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita se pruža na dva nivoa, sekundarnom i tercijarnom.

Programiranjem zdravstvene zaštite je predviđeno da domovi zdravlja Tuzlanskog kantona pružaju sekundarni nivo konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite kao i Opća bolnica Gračanica, a nivo sekundarne i tercijarne specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite, Univerzitetsko klinički centar Tuzla.

Specijalističko konsultativna djelatnost u principu se organizuje u okviru bolničkih zdravstvenih ustanova, osim djelatnosti pedijatrije, medicine rada, ginekologije, stomatoloških disciplina, koje se organizuju u okviru vanbolničkih ustanova (domovi zdravlja). Savjetovalište za dječiju i adolescentnu ginekologiju organizuje se u okviru vanbolničke ustanove za područje cijelog kantona.

U skladu sa navedenom Naredbom, specijalističko konsultativnu djelatnost opće interne medicine, pedijatrije, opće hirurgije, neurologije, otorinolaringologije, oftalmologije i dermatologije treba organizovati tako da u svakoj općini budu dostupni specijalisti koji pružaju usluge koje ne zahtijevaju posebno skupu opremu i posebne uslove.

U skladu s navedenim, predviđeno je da se u općini prebivališta osiguranog lica, angažuje 60% raspoloživog radnog vremena tima. Ove djelatnosti treba pružati u prostorima domova zdravlja, pri čemu dio nadoknade za rad tima pripada domaćem domu zdravlja za angažman medicinske sestre i osnovne materijalne troškove, dok odgovarajućoj bolnici pripada nadoknada za angažman specijaliste.

Specijalističko konsultativna djelatnost opće interne medicine, pedijatrije, opće hirurgije, neurologije, ORL, oftalmologije i dermatologije, samo izuzetno mogu biti organizovane u

okviru vanbolničkih zdravstvenih ustanova (domovi zdravlja) i to samo u situacijama kada bi njihova organizacija u okviru bolničkih zdravstvenih ustanova ugrožavala pružanje ovih usluga (kada nadležna bolnica nije u stanju pružati ove usluge).

Ostale specijalističke djelatnosti mogu se organizovati samo u okviru bolničkih zdravstvenih ustanova, a usluge se pružaju u prostoru nadležne bolnice. Specijalističko konsultativna djelatnost medicine rada obuhvata ocjenu radne sposobnosti u situacijama kada ordinarijus na primarnom nivou nije u mogućnosti odlučiti o potrebi otvaranja ili zatvaranja bolovanja, te po tom pitanju konsultuje specijalistu medicine rada. Ukoliko u domovima zdravlja nije osiguran rad centara za mentalno zdravlje i fizikalnu rehabilitaciju u zajednici, programira se djelatnost psihijatrije i fizijatrije na specijalističko konsultativnom nivou.

Obzirom na organizaciju rada specifičnih djelatnosti koje se po pravilu mogu organizovati u vanbolničkim ustanovama kao i na činjenicu da iste ne raspolažu dovoljnim brojem kadrova neophodnih za pružanje usluga konsultativno-specijalističkih djelatnosti, ugovorenom zdravstvenom zaštitom iz obaveznog zdravstvenog osiguranja omogućen je kontinuitet u pružanju ovih vrsta usluga svim osiguranim licima na području TK.

U okviru konsultativno specijalističke djelatnosti za područje Tuzlanskog kantona u toku 2023. godine registrovano je 123 punkta i 224 ordinacije konsultativno specijalističke djelatnosti uz angažman 53 doktora, 86 zdravstvena tehničara (sa VSS i SSS srednjim stručnom spremom) i 1 zdravstvenim saradnikom..

BOLNIČKO - STACIONARNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Sve ustanove bolničke zdravstvene zaštite na području Kantona raspolagale su sa 1.621 postelja registrovano je 48.100 ležanja liječenih pacijenata i neispisano 578 bolesnika koji su nastavili liječenje u 2024. godini. U toku 2023. godine u svim ustanovama bolničke zdravstvene zaštite na području Kantona izvršeno je 14.504 hirurških operacija. Ostvareno je ukupno 293.522 bolno opskrbna dana liječenja.

Tabela 4. Dužina i ishod liječenja u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u 2023. godini

Klinika-Odjeljenje	Broj postelja	Broj ispisanih bolesnika		Za ispisane bolesnike		Broj neispisanih bolesnika
		Svega	Od toga	Broj dana liječenja	Broj hirurških operacija	
			Umrlo			
Klinika za interne bolesti	213	6.364	524	42.972		81
Klinika za hirurgiju	83	3.911	41	16.109	2.378	31
Klinika za torakalnu hirurgiju	21	539	10	3.846	550	8
Klinika za urologiju	40	876	12	6.203	173	15
Klinika za kardiovaskularnu hirurgiju	29	890	36	7.241	603	19
Klinika za invazivnu kardiologiju	36	2.174	12	3.714		1
Klinika za ortopediju i traumatologiju	85	2.115	13	13.687	1.515	31
Klinika za neurohirurgiju	30	1.310	34	5.736	761	8
Klinika za bolesti uha, grla i nosa	41	1.260	1	4.860	898	8

Klinika za plastičnu i maksilofacijalnu hirurgiju	30	890	2	4.605	339	5
Klinika za očne bolesti	39	2.974		7.389	2.304	4
Klinika za ginekologiju i akušerstvo	210	8.191	2	22.727	3.189	47
Ginekologija	59	1.657	1	5.945	949	4
Akušerstvo	80	3.591		10.774	1.670	29
Neonatologija	71	2.943	1	6.008	570	14
Klinika za anesteziologiju i reanimatologiju	44	767	154	4.280	1.458	16
Klinika za dječije bolesti	141	3.286	37	19.275	336	58
Klinika za zarazne bolesti	60	639	71	6.120		17
Klinika za neurologiju	62	1.786	236	13.103		25
Klinika za psihijatriju	70	760		15.299		33
Klinika za plućne bolesti	81	1.382	220	13.546		42
Klinika za kožne bolesti	16	267		2.018		6
Klinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju	220	5.413		67.077		104
Klinika za onkologiju i radioterapiju	24	1.464	13	5.015		3
Klinika za hematologiju i transplantaciju matičnih ćelija hematopoeze	25	526	37	6.661		12
Centar palijativne njege (hospis)	21	316	222	2.039		4
Ukupno	1.621	48.100	1.677	293.522	14.504	578

U bolničkim kapacitetima Tuzlanskog kantona u 2023. godini na 1.000 stanovnika prosječno je bilo 111,71 ispisanih bolesnika i 3,76 postelja. Prosječna dužina liječenja je 6,10 dana, a prosječna zauzetost postelnog fonda je 49,61%. Prosječna dužina liječenja i prosječna zauzetost postelnog fonda računata je samo za ostvarene dane liječenja ispisanih bolesnika i prezentirana je u tabeli 5.

Tabela 5. Iskorištenost kapaciteta bolničke zdravstvene zaštite u 2023. godini

Odjeljenje - Klinika	Prosječna	
	Dužina liječenja	Zauzetost postelnog fonda
Klinika za interne bolesti	6,75	55,27
Klinika za hirurgiju	4,12	53,17
Klinika za torakalnu hirurgiju	7,14	50,18
Klinika za urologiju	7,08	42,49
Klinika za kardiovaskularnu hirurgiju	8,14	68,41
Klinika za invazivnu kardiologiju	1,71	28,26
Klinika za ortopediju i traumatologiju	6,47	44,12
Klinika za neurohirurgiju	4,38	52,38
Klinika za bolesti uha, grla i nosa	3,86	32,48
Klinika za plastičnu i maksilofacijalnu hirurgiju	5,17	42,05
Klinika za očne bolesti	2,48	51,91
Klinika za ginekologiju i akušerstvo	2,77	29,65
Ginekologija	3,59	27,61
Akušerstvo	3,00	36,90
Neonatologija	2,04	23,18
Klinika za anesteziologiju i reanimatologiju	5,58	26,65
Klinika za dječije bolesti	5,87	37,45
Klinika za zarazne bolesti	9,58	27,95
Klinika za neurologiju	7,34	57,90
Klinika za psihijatriju	20,13	59,88

Klinika za plućne bolesti	9,80	45,82
Klinika za kožne bolesti	7,56	34,55
Klinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju	12,39	83,53
Klinika za onkologiju i radioterapiju	3,43	57,25
Klinika za hematologiju i transplantaciju matičnih ćelija hematopoeze	12,66	73,00
Centar palijativne njege (hospis)	6,45	26,60
UKUPNO	6,10	49,61

Iskorištenost kapaciteta u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2017-2023. godine prikazana je u tabeli 6.

Tabela 6. Iskorištenost kapaciteta u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području Tuzlanskog kantona u periodu od 2017-2023. godine

Iskorištenost kapaciteta u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Broj postelja	1.607	1.623	1.610	1.611	1.616	1.621	1.621
Broj postelja na 1000 stanovnika	3,61	3,64	3,67	3,67	3,72	3,73	3,76
Broj ostvarenih BOD-a	347.446	350.470	349.704	247.502	274.987	274.342	293.522
Prosječna dužina ležanja	6,58	6,43	6,59	6,37	6,13	5,98	6.10
Prosječna zauzetost posteljnog fonda	59,24	57,99	59,51	42,09	46,62	46,37	49,61

Skrining nadzor nad zdravljem učenika osnovnih škola na području Tuzlanskog kantona

Skrining pregledi vida, sluha i lokomotornog sistema te antropometrijska mjerenja se obavljaju sa učenicima prvih, drugih i šestih razreda osnovnih škola u toku trajanja školske godine.

Skrining pregled vida

Skriningom vida obuhvaćeno je 3.028 učenika drugih razreda osnovnih škola, u 76 centralnih školskih objekta i 97 područnih školskih objekta. U pogledu spolne strukture pregledanih učenika u neznatno većem procentu su zastupljene djevojčice 51%. Rezultati skrining pregleda vida su ukazali na potrebu dodatnih pregleda kod 30% pregledanih učenika (892). Usljed uočenih odstupanja koja ukazuju na poremećaj oštine vida, na dodatnu dijagnostičku obradu je upućeno 2% učenika od ukupnog broja pregledanih učenika, odnosno 6% učenika koji imaju potrebu za dodatnim pregledima. Poremećaj bulbomotorike je detektovan kod 26% od ukupnog broja pregledanih učenika, odnosno kod 87% učenika koji imaju potrebu za dodatnim pregledima učenika. Zbog oba poremećaja na daljnju dijagnostičku obradu upućeno je 2% od ukupnog broja pregledanih učenika, odnosno kod 7% učenika koji imaju potrebu za dodatnim pregledima

Skrining pregled sluha

Skrining pregledom sluha obuhvaćeno je 3.141 učenika u 81 centralnom školskom objektu i 98 područnih školskih objekta. U pogledu spolne strukture pregledanih učenika podjednako su

zastupljena oba spola. Kod 2% od ukupnog broja pregledanih učenika, je registrirano odstupanje od referentnih vrijednosti definisanih za skrining sluha te je upućeno na daljnju dijagnostičku obradu.

Skrining pregled lokomotornog sistema

Skrining pregledom lokomotornog sistema obuhvaćeno je 3.121 učenika šestih razreda osnovnih škola u 86 centralnih i 14 područnih školskih objekata. U pogledu spolne strukture pregledanih učenika u neznatno većem procentu su zastupljene djevojčice 51%. Skrining pregledom je obuhvaćen pregled kičme i nogu djece. Usljed uočenih odstupanja od normalnih fiziološki vrijednosti u pogledu zakrivljenosti kičme, 7% učenika je upućeno na daljne preglede. Odstupanja u fiziološkim karakteristikama stopla evidentirana su kod 23% učenika. Na osnovu rezultata mjerenja visini i težine učenika šestih razreda najveći procenat, 74%, učenika je sa idealnom (normalnom) tjelesnom težinom, tj. BMI je 20 do 25.

ZAKLJUČCI

- Na području Tuzlanskog kantona na površini od 2.649 km² živi 430.571 stanovnika. Prosječna gustina naseljenosti Kantona je 163 stanovnika na km² (*tabela 1*). Gustina naseljenosti veća od prosjeka Kantona evidentira se na području općina Doboj Istok i Teočak te gradova Gračanica, Gradačac, Tuzla i Živinice. Najmanja gustina naseljenosti je na području općine Kladanj (34/km²);
- Stope nataliteta se kreću od 3,74‰ u opštini Teočak do 8,66‰ u gradu Gračanica. Stopa nataliteta na području Tuzlanskog kantona je 6,91‰.
- Vrijednosti stopa mortaliteta se u 2023. godini kreću od 5,06‰ u Sapni do 11,39‰ u gradu Tuzla. Na području općine Doboj Istok te u gradovima Gračanica Tuzla, Lukavac, evidentiraju se veće stope mortaliteta od vrijednosti stope za Kanton (9,02‰).
- Stopa prirodnog priraštaja za Tuzlanski kanton (-2,11‰) je izrazito nepovoljna i bilježe se negativne vrijednosti u jedanaest općina i gradova Tuzlanskog kantona u rasponu od -0,05‰ u Banovićima do -4,87‰ u gradu Tuzla.
- Odnos umrlih muškaraca i žena je u 2023. godini bio 51,46% prema 48,54%. Najveći procenat umrlih je registrovan u dobnoj skupini starosti 65 i više godina (78,78%);
- Prema Prijavi porođaja (Obr. br.03-21-63) registrovano je 19 mrtvorodene djece i stopa mrtvorodenosti je od 6,39‰ je registrovana u Tuzlanskom kantonu;
- U 2023. godini registruje se stopa dojenačke smrtnosti od 8,43‰. Najviša stopa je zabilježena na području općine Sapna (24,39‰), a najniža na području Gradačca (3,19‰);
- Vodeći pojedinačni uzroci umiranja na području Tuzlanskog kantona u 2023. godini su iz grupe bolesti cirkulatornog sistema: primarna hipertenzija, komplikacije i loše definisani opisi srčane bolesti, moždani udar, akutni infarkt miokarda, hronična ishemična oboljenja srca i sekvele cerebrovaskularnih oboljenja.

- U pogledu zastupljenosti grupa oboljenja u strukturi uzroka smrti u ukupnom mortalitetu na području Tuzlanskog kantona u 2023. godini, bolesti cirkulatornog sistema učestvuju sa 51,33%, maligne neoplazme sa 19,88%, endokrina i metabolička oboljenja sa 9,25% te oboljenja respiratornog sistema sa 4,88%;
- U ukupno registrovanom obolijevanju (449.923), u okviru primarne zdravstvene zaštite ukupnog stanovništva, deset vodećih oboljenja učestvovalo je sa 265.957 ili 59,11%;
- Vodeći uzroci obolijevanja su: akutne infekcije gornjih disajnih puteva, hipertenzivna oboljenja, simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi, inzulno-neovisni dijabetes i druge dorzopatije;
- U bolničkim kapacitetima Tuzlanskog kantona u 2023. godini registrovano je ukupno 35.905 liječenja oboljelih sa područja Tuzlanskog kantona. Od ukupnog broja ostvarenih liječenja u bolničkim kapacitetima na prvom mjestu su maligne neoplazme u procentu od 13,73%, zatim oboljenja cirkulatornog sistema u procentu od 13,56% te oboljenja digestivnog sistema u procentu od 11,91% u ukupnom broju ostvarenih liječenja;
- Najučestaliji pojedinačni uzroci bolničkog liječenja registrovani iz grupe oboljenja cirkulatornog sistema u 2023. godini su hronično ishemijsko oboljenje srca, moždani udar, akutni infarkt miokarda, esencijalna (primarna) hipertenzija i atrijalna fibrilacija;
- Stopa incidence malignih oboljenja za područje Tuzlanskog kantona iznosila je 228,23/100.000 stanovnika, a kao najučestalije lokalizacije malignoma registrovani su pluća, dojka i prostata.
- Najčešće pojedinačne bolesti iz grupe oboljenja koštano mišićnog - sistema registrovane kao uzrok bolničkog liječenja su poremećaji intervertebralnih diskova i seropozitivni reumatoidni artritis;
- Od šećerne bolesti liječena su 511 pacijenata, u najvećem procentu od insulin neovisnog tipa šećerne bolesti (73,59%);
- Od dijagnoza povreda i trovanja liječeno je 1.544 pacijenata. Najčešće dijelovi tijela koji su povređivani su: donji ekstremiteti, gornji ekstremiteti te povrede abdomena, lumbalnog dijela kičme i karlice;
- Najčešće registrovane kongenitalne malformacije kod hospitaliziranih pacijenata bile su kongenitalne malformacije spolnih organa i cirkulatornog sistema;
- Prekidi trudnoće vršeni su u javnim (81,74%) i privatnim (18,26%) zdravstvenim ustanovama. Stopa prekida trudnoće žena starosti 15 i više godina iznosila je 3,17/1.000
- Tokom 2023.godine na području Tuzlanskog kantona registrirano je ukupno 2 930 oboljelih osoba od zaraznih i parazitarnih oboljenja sa stopom obolijevanja od 6,8 /₁₀₀₀ stanovnika,
- Deset vodećih oboljenja čine 96,45 % morbiditeta od zaraznih oboljenja. Vodeće bolesti su varicellae – 1245 oboljelih osoba, enterokolitis -658, Covid-19 infekcija – 581 oboljela osoba, potom herpes zoster -101 oboljela osoba i scabies - 72 slučaja.

- Analiza starosne strukture oboljelih osoba od zaraznih oboljenja prijavljenih na pojedinačnim prijavama, pokazuje pojavljivanje bolesti u svim starosnim grupama sa najviše oboljelih u uzrastu od više od 65 godina (15,01%) dok je najmanje oboljelih uzrasta 15-24 godina (4,4%),
- Letalitet od zaraznih oboljenja je iznosio 0,92% te je registrovano 27 smrtnih ishoda kao posljedica zaraznih oboljenja i to: 15 povezanih sa Covid -19 infekcijom, 7 enterocolitisa, 2 kao posljedica sepse te po jedan smrtni ishod kao posljedica meningitisa, hepatitisa i encefalitisa.
- Od prvog potvrđenog slučaja akutne respiratorne infekcije uzrokovane 2019 noCoV do kraja 2023 godine godine registrovano 51 040 laboratorijski potvrđenih slučajeva oboljenja od čega 581 slučaj tokom 2023 godine.
- U toku godine najviše oboljelih osoba se registruje tokom mjeseca januara (161/581; 27,71%) te mjeseca marta (111/581;19,10%).
- Tokom analiziranog perioda akutna respiratorna infekcija uzrokovana 2019 noCoV se registruje na području svih 13 općina/gradova Tuzlanskog kantona. Najviše oboljelih osoba se registruje na području općina Tuzla (307/581;52,83%) i Živinice (52/581;8,95%) dok se istovremeno na području općina Čelić (3/581;0,51%) i Sapna (6/581;1,03%) registruje najmanje oboljelih osoba.
- Od ukupno potvrđenih slučajeva oboljenja tokom godine, registrovano je 15 smrtnih ishoda povezanih sa ovom infekcijom uz letalitet 2,58%.
- Najviše smrtnih ishoda povezanih sa infekcijom se registruje na području općine Gračanica (5/15;33,33%) te općina Tuzla i Srbrenik (3/15; 20%).
- Akutna respiratorna infekcija 2019 noCoV se registrira u svim dobnim skupinama. Bolest se rjeđe registrira u mlađim dobnim skupinama (0-14 godina) gdje se registruje 2,58% ukupno oboljelih osoba dok se kod osoba starijih od 65 godina češće registruje (44,4%).
- Među oboljelim osobama više je osoba ženskog spola (57,65%) nego osoba muškog spola (42,35%).
- Tuberkuloza je još uvijek visoko rangirana zarazna bolest među deset vodećih oboljenja u strukturi morbiditeta stanovništva. Tokom 2023 godine registruje se smanjenje broja oboljelih osoba od tuberkuloze za 18 % u odnosu na prethodnu godinu. U periodu od 2011-2023 godine najviše oboljelih se registrira na području općine Tuzla (23,81%) a starija populacija preko 65 godina češće obolijeva .
- Scabies se nalazi među deset vodećih zaraznih bolesti te je 2023. godine registrovano 72 slučaja oboljenja sa stopom od 0,17/1000 stanovnika. Najviše oboljelih je sa područja općine Gračanica (19,44%) dok se tokom analiziranog perioda oboljenje ne registruje na području opština Dobož Istok, Kalesija i Teočak. Bolest se registruje u svim starosnim grupama a najčešće u skupini 7-14 godina (34,72%) a najrjeđe u starosnoj grupi 50-64 godina i preko 65 godina (9,72%).
- U toku 2023. godine registrovano je 397 povreda ljudi od strane životinja što je manje za 2,5% nego prethodne godine. Povrede su nanesene od strane životinje nepoznatog

(56,17%) i poznatog vlasnika (42,06%) i od strane divljih životinja (1,76%) pri čemu su povrede najčešće nanesene od strane pasa (78,33%) i mačaka (18,38%).

- Tokom 2023. godine Program obaveznih imunizacija se kontinuirano provodio ali nije dostignut očekivani obuhvat vakcinacijom tako da je BCG imunizacijom obuhvaćeno 92,15% a obuhvat s tri doze vakcine protiv Hepatitisa B je iznosio nedovoljnih 75,98% obveznika.
- U istom periodu zabilježen je nedovoljan obuhvat DTP vakcinom te je obuhvat vakcinacijom djece do godinu dana s tri doze vakcine protiv difterije, tetanusa, pertusisa, poliomijelitisa i hemofilus influence tip B je iznosio 72,07%.
- Revakcinacija protiv difterije, tetanusa, pertusisa, poliomijelitisa i hemofilus influence obavljala se u drugoj godini života. Obuhvat revakcinacijom sa DTP-IPV+Hib je iznosio 62,65%,
- Druga revakcinacija protiv difterije, tetanusa, pertusisa i poliomijelitisa provodi se u petoj godini života gdje je revakcinisano 1.003 djeteta, tj. 31,72%. Revakcinacija protiv difterije i tetanusa obuhvata i mlade koji pohađaju završni razred osnovne škole čiji je obuhvat u 2023.godini iznosio 61,37 %.
- U 2023. godini, obuhvat prvom dozom vakcine protiv morbila, rubeole i parotitisa je iznosio 62,21%. Revakcinacija MRP vakcinom vrši se u šestoj godini života. Na području Tuzlanskog kantona, u 2023. godini obuhvat je iznosio 59,64 %.
- Općenito, snabdijevanje stanovništva vodom za piće odvija se putem gradskih i lokalnih vodovoda. Prečišćavanje vode provode gradski vodovodi u više općina, dok se dezinfekcija i kontrola kvalitete vode obavljaju u svim općinama i gradovima. Iako je voda iz gradskih vodovoda pod stalnim nadzorom kvalitete i zdravstvene ispravnosti, nedostatak preciznih podataka o lokalnim vodovodima, njihovoj pokrivenosti i stanju infrastrukture predstavlja izazov te čini lokalne vodovode manje pouzdanim izvorima vodosnabdijevanja.
- Zbrinjavanje krutog otpada kontinuirano se odvija na sedmičnom nivou u svim općinama i gradovima. Međutim, nekoliko općina deponira otpad izvan kantona, što dodatno otežava upravljanje otpadom. Također, prisutnost divljih deponija u svim općinama i gradovima zahtijeva neprekidnu pažnju i napore u evidentiranju i uklanjanju istih.
- Kanalizaciona mreža pokriva većinu općina, osim Doboja i Istoka, s varijabilnim postotkom priključenosti stanovništva. Međutim, dotrajalost kanalizacione infrastrukture je problematična, a stanovništvo koje nije priključeno na mrežu često koristi septičke jame koje ne zadovoljavaju higijenske standarde.
- Vodotoci na području Tuzlanskog kantona su ugroženi zbog nedovoljne kontrole kvalitete, kontinuiranog zagađenja otpadnim vodama i krutim otpadom, kao i nedovoljne svijesti građana o važnosti zaštite okoliša.
- Kontrola kvaliteta zraka je u nadležnosti Ministarstva za prostorno planiranje i zaštitu okoliša i u 2023. godini je kontrolisan na području općine Tuzla, Lukavac i Živinice, u kojim se nalaze stacionarne mjerne stanice, dok praćenje kvaliteta zraka mobilnom stanicom za praćenje kvaliteta zraka vršeno je uglavnom po zahtjevu nadležnih

općinskih službi, na period od šest mjeseci i to u sljedećim općinama: Srebrenik 21.07.2023. – 06.04.2023. god. i Kalesija 14.04.2023. – 29.12.2023. god. Kada su u pitanju rezultati mjerenja sa stacionarnih mijernih stanica, može se zaključiti da su prosječne godišnje vrijednosti sumpordioksida prelazile godišnje granične vrijednosti propisane Pravilnikom ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$), i to na lokalitetima Skver i Živinice. Prosječne godišnje vrijednosti PM 2,5 zagađujuće materije prelazila je graničnu vrijednost utvrđenu Pravilnikom, i to na lokalitetu Skver. Na osnovu provedenog praćenja kvaliteta zraka mobilnom stanicom u razdoblju od 21.07.2023. do 06.04.2023. godine u Srebreniku, utvrđeno je da su koncentracije sumpor dioksida prelazile su granične dnevne i tolerantne vrijednosti čak jedanaest puta, dok koncentracije ozona nisu bile obuhvaćene propisanim granicama. Unatoč prekoračenjima, epizode pripravnosti, upozorenja i uzbune nisu bile proglašene zbog neispunjenja uvjeta iz Plana interventnih mjera za slučajeve izuzetne zagađenosti zraka na području Tuzlanskog kantona. U općini Kalesija, dnevne koncentracije sumpor dioksida prelazile su granične dnevne i tolerantne vrijednosti čak šesnaest puta. Također, koncentracije ozona nisu bile obuhvaćene propisanim granicama. Unatoč prekoračenjima, epizode pripravnosti, upozorenja i uzbune nisu bile proglašene zbog neispunjenja uvjeta iz Plana interventnih mjera za slučajeve izuzetne zagađenosti zraka na području Tuzlanskog kantona.

- U periodu od 01.01.2023.g - 31.12.2023.g u JZNU Dom zdravlja Tuzla urađeno je 352 pregleda lica koja su profesionalno izložena jonizirajućem zračenju, s tim da je urađeno 168 prethodnih pregleda i 134 periodičnih pregleda. Pregledima je pristupilo 133 muškarca i 169 žena. Od 302 pregledanih lica koja su profesionalno izložena jonizirajućem zračenju, 283 (94%) lica su sposobna za obavljanje poslova na radnom mjestu u zoni jonizirajućeg zračenja prema dostavljenom opisu na uputnicama. Ograničeno sposobno za rad u zoni jonizirajućeg zračenja je 14 (5%) za koje su data obrazloženja i preporuke. Privremeno nesposobna su 2 (1%) lica koja su u toku sa dijagnostičkim pretragama. Nesposobnih za rad u zoni jonizirajućeg zračenja je 3 (1%) lica. Struktura morbiditeta pokazuje da su bolesti oka, cirkulatorna oboljenja te oboljenja urogenitalnog trakta najčešći zdravstveni problemi među ispitanicima.
- U svim anketiranim zdravstvenim ustanovama se zbrinjava medicinski otpad, u skladu sa Planom o zbrinjavanju medicinskog otpada koji je usvojen od nadležnog ministarstva
- U 2023. godini u hemijskom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, ukupno je urađeno 200 analiza životnih namirnica od kojih 3 ili 1,50% nije odgovaralo važećim zakonskim propisima;
- U toku 2023. godine u hemijskom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona urađeno je 973 analize uzoraka voda, od kojih 237 ili 24,36 % nije odgovaralo važećim zakonskim propisima;
- U toku 2023. godine u hemijskom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona urađeno je ukupno 52 analize uzoraka vode za kupanje od čega 8 uzoraka ili 15,38 % nije odgovaralo važećim zakonskim propisima;

- U 2023. godini u mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, urađeno je 1.345 analiza životnih namirnica uzorkovanih na području ovog kantona od čega 6 ili 0,45% nije odgovaralo zakonskim propisima.
- U 2023. godini u mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, urađeno je 1446 analiza voda od kojih 449 (31,05%) nije odgovaralo važećim zakonskim propisima;
- U toku 2023. godini u mikrobiološkom laboratoriju Zavoda za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona urađeno je ukupno 79 analiza uzoraka vode za kupanje od čega 7 ili 8,86 % nije odgovaralo važećim zakonskim propisima.
- Primarna zdravstvena zaštita na području Tuzlanskog kantona u 202. godini pružala se na 322 punkta i 521 ordinaciji, a u 2023. godini pružala se na 474 punkta i 715 ordinacija;
- U 2023. godini na području Tuzlanskog kantona registrovano je ukupno 73 punktova vanbolničke konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite sekundarnog nivoa sa 82 ordinacije. Jednom punktu konsultativno specijalističke vanbolničke zdravstvene zaštite gravitira 5.382 stanovnika, a jednoj ordinaciji konsultativno specijalističke vanbolničke zdravstvene zaštite gravitira 5.251 stanovnik. U odnosu na predhodnu godinu broj punktova je isti a broj ordinacija je povećan;
- U 2023. godini na području Tuzlanskog kantona registrovano je ukupno 43 punktova bolničke konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite sa 142 ordinacije. Jednom punktu konsultativno specijalističke bolničke zdravstvene zaštite gravitira 10.012 stanovnika, a jednoj ordinaciji konsultativno specijalističke bolničke zdravstvene zaštite gravitira 3.032 stanovnika. Broj ordinacija konsultativno specijalističke bolničke zdravstvene zaštite na području Tuzlanskog kantona, u 2023. godini u odnosu na predhodnu godinu je povećan;
- U 2023. godini na području Tuzlanskog kantona registrovano je ukupno 48 punktova bolničkih i vanbolničkih laboratoriji. Jednom punktu laboratorijske djelatnosti (bolničke i vanbolničke) gravitira 8.970 stanovnika;
- Bolnička zdravstvena zaštita pruža se na dva nivoa, sekundarnom i tercijarnom. Nivo sekundarne i tercijarne bolničke zdravstvene zaštite pruža Klinička bolnica Tuzla, a nivo sekundarne bolničke zdravstvene zaštite pružaju Opća bolnica Gračanica. Banja „Ilidža“ Gradačac pruža usluge produženog bolničkog liječenja nivoa kantonalne bolnice iz djelatnosti medicinske rehabilitacije sekundarnog nivoa i banjско liječenje;
- U 2022. godini bolničku zdravstvenu zaštitu pružalo je ukupno 573 doktora i 1.444 zdravstvenih tehničara sa srednjom, višom i visokom stručnom spremom, a u 2023. godini 546 doktora i 1.440 zdravstvena tehničara sa srednjom, višom i visokom stručnom spremom, što ukazuje na smanjenje broja doktora medicine i zdravstvenih tehničara svih profila;
- Na jednog doktora medicine zaposlenog u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti registrovano je 3,02 postelje u 2022. i 2,97 postelja u 2023. godini. Broj bolničkih postelja za Tuzlanski kanton je 3,11/1.000 stanovnika. Zauzetost posteljnog fonda u bolničkim kapacitetima za 2022.godinu bila je 46,37%, a za 2023.godinu 47,09%;

- Prosječna dužina liječenja u bolničkim kapacitetima u 2023. godini je iznosila 5,73 dana što je manje u odnosu na 2022. godinu kada je iznosila 5,98 dana;
- U desetogodišnjem periodu posmatranja registruje se trend porasta broja doktora i zdravstvenih tehničara, a u broju postelja na jednog doktora, broju postelja na 1.000 stanovnika, prosječnoj zauzetosti posteljnog fonda i prosječnoj dužini ležanja registruju se male razlike.
- Ukupan broj radnika zaposlenih u zdravstvu u Tuzlanskom kantonu u toku 2023. godine iznosi 5.508. Ukupan broj zdravstvenih radnika u 2023. godini na području Tuzlanskog kantona je 4.112, što je 74,66% ukupnog broja zaposlenih radnika u zdravstvenim ustanovama;
- Odnos između broja zdravstvenih radnika, zdravstvenih saradnika i nezdravstvenih radnika u 2022. godini iznosi 74,66% :1,91% :23,44%;
- Broj zdravstvenih saradnika u 2023. godini na području Tuzlanskog kantona je 105, što je 1,91% od ukupnog broja zaposlenih radnika u zdravstvenim ustanovama;
- Broj nezdravstvenih radnika u 2023. godini je 1.291 što je 23,44% od ukupnog broja zaposlenih radnika u zdravstvenim ustanovama i predstavlja povećanje u odnosu na 2022. Godinu;
- Djelatnost porodične medicine u 2023. godini radila je na 125 punktova u 256 ordinacija i angažman 301 radnog tima. Ukupno je registrovano 1.899.167 posjeta u ordinaciji doktora od kojih je 376.975 prvih, 855.370 posjete ostalim zdravstvenim radnicima;
- Kao posljedica organizacije rada domova zdravlja, timovi obavljaju rad na više punktova, više službi ili dežurstvima te imaju podjeljeno radno vrijeme;
- Djelatnost službe zaštite zdravlja predškolske djece u 2023. godini radila je na 13 punktova u 33 ordinacije uz angažman 34 radna tima.
- Djelatnost službe zaštite zdravlja školske djece u 2023. godini radila je na 112 punktova u 177 ordinacija i angažman 4 radna tima (0 doktor medicine specijaliste školske medicine i 4 doktora medicine te 9 zdravstvenih tehničara srednje stručne spreme);
- Djelatnost medicine rada u 2023. godini radila je na 12 punktova u 23 ordinacije i angažman 19 doktora medicine i 32 zdravstvena tehničara.
- Pneumoftiziološka zdravstvena zaštita pružana je na 12 punktova, u 14 ordinacija uz angažman 15 radnih timova;
- Djelatnost polivalentne patronaže pružana je na 47 punktova, u 27 ordinacija;
- Djelatnost hitne medicinske pomoći pružana je na 13 punktova, u 17 ordinacija i angažman 98 doktora i 162 zdravstvena tehničara;
- Ginekološka zdravstvena zaštita je tokom 2023. godine radila na svim općinama Tuzlanskog kantona na 13 punktova, 26 ordinacija i uz angažman 22 radna tima;
- Stomatološka zdravstvena zaštita se obavljala u toku 2023. godine na svim općinama Tuzlanskog kantona i to na 28 punktova sa 74 stomatološke stolice i 78 radnih timova; Broj posjeta stomatološkoj ordinaciji godišnje/timu 1.891, a broj posjeta u stomatološkim ordinacijama 147.519. Dnevna opterećenost stomatoloških timova prosječno u Kantonu iznosi 7,5 pregleda;

- Specijalističko konsultativna zdravstvena zaštita se pruža na dva nivoa, sekundarnom i tercijarnom. Programiranjem zdravstvene zaštite je predviđeno da domovi zdravlja Tuzlanskog kantona pružaju sekundarni nivo konsultativno specijalističke zdravstvene zaštite kao i Opća bolnica Gračanica, a nivo sekundarne i tercijarne specijalističko konsultativne zdravstvene zaštite, Univerzitetsko klinički centar Tuzla;
- U Zavodu za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona registrovan je 1 laboratorij sanitarne hemije i 1 laboratorij mikrobiološke laboratorije;
- U okviru djelatnosti mentalne rehabilitacije za područje Tuzlanskog kantona centri za mentalno zdravlje su u toku 2023. godine radili su na 13 punktova i 18 ordinacija uz angažman 8 doktora, 23 zdravstvena tehničara, 2 okupaciona terapeuta i 13 zdravstvenih saradnika;
- U okviru djelatnosti centra za fizikalnu rehabilitaciju za područje Tuzlanskog kantona centri za fizikalnu rehabilitaciju su u toku 2023. godine radili su na 13 punktova i 19 ordinacija uz angažman 14 doktora, 60 zdravstvena tehničara (sa VSS i SSS srednjim stručnom spremom) i 6 zdravstvenih saradnika;
- U okviru djelatnosti Higijensko epidemiološke zaštite za područje Tuzlanskog kantona u toku 2023. godine službe su radile na 12 punktova i 16 ordinacija uz angažman 7 doktora, 34 zdravstvena tehničara (sa VSS i SSS srednjim stručnom spremom);
- U 2023. godini apotekarska djelatnost u okviru javno zdravstvenih ustanova na području Tuzlanskog kantona radila je na području šest općina. U posmatranom periodu registrovano je ukupno 13 društvenih apoteka kao samostalnih i 16 depoa kao dijelova apoteka, kao i 5 ogranka. Apoteke su radile uz angažman 61 magistra farmacije i 34 zdravstvena tehničara od kojih je 26 farmaceutskih tehničara;
- Sve ustanove bolničke zdravstvene zaštite na području Kantona raspolagale su sa 1.621 postelja registrovano je 48.100 ležanja liječenih pacijenata i neispisano 578 bolesnika koji su nastavili liječenje u 2024. godini;
- U toku 2023. godine u svim ustanovama bolničke zdravstvene zaštite na području Kantona izvršeno je 14.504 hirurških operacija. Ostvareno je ukupno 293.522 bolno opskrbna dana liječenja;
- U bolničkim kapacitetima Tuzlanskog kantona u 2023. godini na 1.000 stanovnika prosječno je bilo 111,71 ispisanih bolesnika i 3,76 postelja;
- Prosječna dužina liječenja je 6,10 dana, a prosječna zauzetost posteljnog fonda je 49,61%;
- Aktivnošću skrininga vida obuhvaćeno je 91% učenika drugih razreda osnovnih škola. Usljed uočenih odstupanja koja ukazuju na poremećaj oštine vida, na dodatnu dijagnostičku obradu je upućeno 2% učenika od ukupnog broja pregledanih učenika. Poremećaj bulbomotorike je detektovan kod 26% od ukupnog broja pregledanih učenika. Zbog oba poremećaja na daljnju dijagnostičku obradu upućeno je 2% od ukupnog broja pregledanih učenika.
- Skrining pregledom sluha obuhvaćeno je 88% od broja učenika planiranih za pregled. Kod 2% učenika je registrirano odstupanje od referentnih vrijednosti mjerenja te su upućeni na daljnju dijagnostičku obradu.

- U okviru skrining pregleda lokomotornog sistema pregledano je 88% učenika šestih razreda. Usljed uočenih odstupanja od normalnih fiziološki vrijednosti u pogledu zakrivljenosti kičme stanja stopala, 26% učenika je upućeno na daljnje preglede.
- Na osnovu rezultata mjerenja viseni i težine učenika šestih razreda najveći procenat 74%, učenika je sa idealnom (normalnom) tjelesnom težinom. Gojaznost je uočena kod 20% učenika, a pothranjenost kod 6% učenika

Tuzla, 26.12.2024.godine

MINISTAR

Prim. dr. Dušanka Bećirović